

AKTEN EN CONTRACTEN

ca. 1700 - 1850

uit archief

*Hervormde Gemeente
Geldermalsen*

(deel)transcriptie 2021

J. Wijbenga

AKTEN EN CONTRACTEN

ca. 1700 - 1850

uit archief

Hervormde Gemeente Geldermalsen

(deel)transcriptie 2021

J. Wijbenga

Inhoud:

Inleiding:.....	5
1698 Rechten op "seeker huijs en hoff"	7
1707 Achterstallige thijns	9
1722 Koopzedul van omtrent 4 hont op 't Rott	10
1726 "Hooge water vloet"	11
1734 Testament van Aert en Margaritha van Malsen	12
1734 Acceptatie door de leenkamer van het testament	13
1741 Leenbrief m.b.t. de leenverheffing.....	15
!744 Verkoop grond aan Matthias Jorissen	16
1749 Overdracht huis met grond	17
1753 Vestiging van erfelijke tijnsrechten.....	18
1772 Extract uijt het Signaal.....	19
1768 Erfpachtovereenkomst	20
1773 Accoord tusschen kerkenraad en van Stenis	21
1786 Aanneming van werken	23
1787 Lening met borgstelling	24
Jaartal ?? Opgaaf van meerder werkzaamheden	25
1818 Plattegrond van graven in de kerk.....	26
1828 Begraafplaats bij de kerk.....	28
1847 Bestek van vernieuwingen en herstellingen.....	30
1847 Begroting.....	39
1847 Eerste brief provinciaal college	40
1847 Tweede brief provinciaal college	41
1858 Overdracht grond van predikant voor uitweg t.b.v. de diaconie.....	42
1880 Uitstel levering van grond om de haver nog te kunnen oogsten.....	45
Familiebetrekkingen Van Borsselen:	47

INLEIDING:

Het archief van de Hervormde Gemeente te Geldermalsen bevindt zich in het Regionaal Archief Rivierenland (RAR) te Tiel. Dit archief wordt regelmatig aangevuld. De oudste stukken treft u aan onder nummer 0220-14 met informatie die terug gaat tot ca. 1635 met de volgende beschrijving:

Een ijzeren kist waarin:

- a. Koopconditiën 1637 – 1698
- b. Koopconditiën 1701-1787
- c. Koopconditiën 1844 – 1896

Tevens een map met stukken over de verbouw van de kerk, 1847.

Al deze stukken zijn handgeschreven en vaak slecht leesbaar.

Van diverse akten en contracten worden in de volgende teksten transcripties gegeven. Hierbij bevinden zich zowel stukken m.b.t. de arme goederen van de diaconie als stukken m.b.t. de kerkvoogdij.

In het RAR bevindt zich ook het "Kerkboek tot Geldermalsen met de getroude en gestorvene 1719 als ook de arme goederen". De transcriptie van de tekst m.b.t. de in het kerkboek beschreven arme goederen is separaat beschikbaar.

Op internet is ook de transcriptie te vinden van het "Begraafboek van Geldermalsen 1709 – 1764" van C. Onclin. Dit is samengesteld onder auspiciën van de Genealogische Werkgroep Betuwe.

Een aantal woorden eindigen met ":". Dit betekent dat het woord in de oorspronkelijke tekst afgekort is.

Woorden die in de oorspronkelijke tekst onleesbaar waren of waarvan de vertaling niet helemaal duidelijk is zijn als volgt [xxxx] aangegeven.

Transcriptie en samenstelling:

Hans Wijbenga

Geldermalsen, september 2021

1698 RECHTEN OP "SEEKER HUIJS EN HOFF"

Op heden den 16^e xsemb: 1698 isser met kennis en goet vinde van de HoogEwelgeb Heere en Vrouwe van Geldermalsen, soo bij liquidatie, als moderatie, een vriendelicke overcomst beraempt ende geslooten tusschen den Eerw. Heer Johan Rosenthall, predicant, Joost de Crijger, Jan peterse van de Sant, als Armemeesters indertijt, ende den verderen kerkenraet van geldermalsen ter eener: Ende Gijsbert Dirxsen nomenuxoris¹, neffens zijn vrouwe Suster Maria Arienss cumtitoire² kinderen van wijlen Arien Corneliss, geassisteert door Anthonij Leempoell Secrets: tot Est ter andere sijde ende sulx over verschijde pretense³ soo den Armen van geldermalsen voornt: op seeker Huijs, en Hoff (:ongeveer groot eenen halven mergen aen't 't Leege eijnt staende ende gelegen:) t'Eijssen had: als eerstelick eenen Schepen brieff in Capi:⁴ hondert en vijftigh gulden, in dato den 12^e feb: xviC (*zestienhonderd* ?) seven en vijftigh door Cornelis Ariense gelooft met allen den agterstallen intrest tegens den peningen sestien als mede den Heer ofte den armen van Waedenoden (: die voorn: Huijs en hoff in possessie⁵ hadde genomen:) uijt geloft volgens accoort in dato den 24^e feb: 1683 met de som:van hondert guld: verrent tegens vijff percent; alsnog d'onkosten van Regtsvorderingen tot den aenvanck incluijs, volgens coop en verwins brieven daer van geoptineert⁶, waer door den voorn: Armen gemelte Huijs en hoff cedert den jaere 1682 tot hier toe heeft gepoffideert:⁷ daer dan bij gerekent de medio ratie van den boomgaert ende reparatie van 't Huijs mitsgaeders alle d'afterwese ongelden als namentlick de verpondingen tot 1696 en ½ 1697, incluijs, de versgoote en d'ampslasten tot 1697 incluijs, gelijk mede de Beseijde en Hertstede gelde tot desen jaere 1698 incluijs, welcke alle door d'armmeesters zijn betaelt, off umers tot haere laste behouden, alle 't welcke bij den andere gerekent over de nege hondert gulden [xxxx] Tevens welcke voorn: pretense en vrij schodt men de revenuens, en opcompste van voor gemelte Huijs en hoff cedert 't jaer 1693 tot 1698 incluijs (:dat over de sevenhondert gld. bedroeg:) heeft vergeleeken soude den armen nog aen [xxxx] hebben ongeveer twehondert guld:, Edoch omdat men eenige aen laege en opcompste niet al te wel konde bewijzen, als uijt andere consideratien, heeft men daer van over de tien gulden geremitteert, en over sulx bij moderatie geaccordeert: Dat den voorn: Gijsbert Dirxss in qualijt neffens zijn suster voorn: tot haeren lasten en op 't voorn goet sullen behouden den gemelte Schepe Brieff van hondert en vijftigh guld: sonder datter bij dese eenige novatie ofte alteratie judis selvis⁸ sal zijn geschiedt, maer in zijn volle kracht en weerde blijve, en tegens ses en een quart percent als van outs worden verrent, welcke eerste jaer weder verscheenen sal wesen de twaalfden feb. als men schrijft seventien hondert, en soo vervolgens, beheltelich⁹ nogtans haere vrijje lossingen conform den Brieff: en daer en boven contant, off ummers voor den 12^e feb: aenstaende te betaelen eene somma van veertigh guld: bij welcke manquement van betaelingh dit accoort geen effect sal sorteren sus anders sullen d'armmeesters haere verdere pretense hiermede zijn

¹ nomenuxoris = vanwege zijn echtgenote

² cumtitoire = aanvullend / daarbij opgeteld

³ Pretense = eis / voorwensel

⁴ In Capi: = in capitaal, in bedrag

⁵ In possessie = in bezit

⁶ Optineren = in optie nemen

⁷ Gepoffideert = op de pof

⁸ Novatie ofte alteratie judis selvis = nieuw of aangepast oordeel

⁹ Beheltelich: komt in veel oude aktes voor en betekent zoiets als "behoudens"

gequiteert Ende possessie van gemelte huijs en hoff vrijwilligh afstaen en aen voorn.
 Gijsbert Dirxss nomenuxoris, en sijne suster overgeven soo nogtans dat den
 Huereman van 't Huijs tot mej: aenstaende mag blijven wonen. Aldus ter goeder
 trouwe gedaen en twe al eens luidende door bovengenoemde contrahenten¹⁰ ten
 waeren Oirconde beteekent den

Joh. Conr. van Ro-
 senthal, Echts
 in gelyken.

Goudt over
 Jor

San Joannes van
 Gantig

Dit gant f. Mendel self
 gijft dit Doucht self
 Goudt
 In mijn present als gijft
 We had end Gijft

F. Leempoel
 f. 1.5
 f. 1690

¹⁰ Contrahent = contractant

1707 ACHTERSTALLIGE THIJNS

Pro deo

Op huijden den 2. April 1707 is een Accoord getroffen tussen ter eenre zijde de Armemeesters van Geldermalsen, met name Antonis Hendriksen van Steenis en Gerrit Gerritsen van den Heuvel, geadsisteert¹¹ met D. Rosenthal, predikant aldaar, en den Majoor Hermen Hendrikman, als provisioneele Schout tot Geldermalsen voorts: en ter andere zijde, tussen Hendrik Beerndsen, Nabuur tot Meeteren, geadsisteert met Mels Aartsen van Empel, Schepen in de Hooge Gerigts-bank van Deijl; en sulx wegens de Agterstallen en verlopen thijnsen van drij gulden jaarlijx, gaande uijt de bloemkampkens in den voetakker gelegen, en waarvan tegenwoordig Eijgenaar is den voorn: Hendrik Beerndsen, en die den Armen van Geldermalsen jaarlijx zijn competerende¹², en waarvan in den tijd van twee-en-dertich jaren beginnende met het jaar 1675 tot den jare 1706 incluijs, geen klare afrekening was gehouden; alleen dat Hendrik Beerndsen voorn: in brengd in die voorn: jaren 300 aan geld als met eeren voor den Armen van Geldermalsen betaald en verdiend te hebben een summe van een-en-sestich gd. en tien stuivers. En hebben de voorn: Armemeesters met hare adsistaten het verschill met Hendrik Beerndsen op dese volgende maniere getroffen, namelijk den voorn: thijns van drij gd. jaarlijx ten profijte van den voorn: Armen tot Geldermalsen op de bloemkampkens blijfd, sonder dat daarin de allermiste aberratie¹³ off veranderinge gemaakt word maar worden verlopen interest belangd, soo die voor den tijd, dat Hendrik Beerndsen de voor: bloemkampkens in possessie heeft gehad, als die bij sijnen tijd zijn verscheenen, tot den jare 1706 incluijs, daarvoor beloofd Hendrik Beerndsen voorn: aan de Armemeesters tot Geldermalsen te sullen betalen een summe van twintich gd. tegens aanstaande St. Meerten 1707. en indien als dan mogte in gebreeke blijven, soo zal hij gehouden zijn te betalen vier- en- twintich gd. onder verband als in Regten, sonder pand-leeninge¹⁴ off oppositie daar tegens te doen, als schuld alrede met Regd overwonnen. Alles sonder argh off list, bij ons voorg: gesamentlijk onderteijkend. Actum als boven.

[xxxxx]

Anthonis H: van Steenis als armmeester

Gerrit Gerritsen van den Heuvel als armmeester

Joh. Conr. Van Rosenthal, Pred. in Geldermalsen

Hermen Hendrikman als schout tot Geldermalsen

Mels Aartsen van Empel als getuige

[xxxxx]

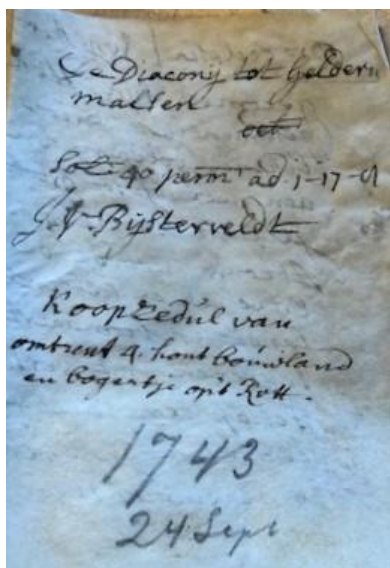
¹¹ Adsisteren = aanwezig zijn bij of samen met

¹² Competeren = rechtmatig toekomen

¹³ Aberratie = aanpassing

¹⁴ Pand-leeninge = hypotheek

1722 KOOPZEDUL VAN OMTRENT 4 HONT OP 'T ROTT

De diaconij tot Geldermalsen
debet

Sol 40 penn¹⁵ ad. 1-17-8¹⁶

J. v. Bijsterveldt

Koopzedul van
omtrent 4 hont bouwland
en bogertje op 't Rott

1743

24 sept.

De onderstaande akte geeft 24 september 1722 aan.

Pro Ecclesia

Wij Aert van Malsen en Melt van Empel Schepenen in Deijl getuigen dat voor ons gecomen sijn Hendrick Geleijn Drogedijck en Hilleke jans van Santen Echteluijden, en hebben gesamentlijk vercocht en getransporteert voor een som van vijf en seventigh gulde waer van sij compten¹⁷ bekende voldaan en betaelt te sijn, drie deel in ongeveer vier hondt Boulandt en de Boomgaert daer aen necx of soo groot en kleijn als het van oudts en nu ter tijdt op Geldermalsen, genaemt het Rot gelegen is, oost naest gelandt mevrouw van Uytenhove, west Evert van der Wal, suijde Antonis van Abronis, noorde de gemeijne Straet, vel qui de jure¹⁸ De Diaconij van Geldermalsen in een Eijgendom Erfelijk te hebben en te besitten met de Dijck daer toe gehoorende, Compten verteeghde op voors landt en boomgaert als regt is, en gelooft alle kommer en voorpligt daer van af te doen en te suijsveren in 't verschot en Ampslasten verpondingen tot het jaar 1722 incluijs, met gelofte van waterschap ten landtrechte uijt comparantens hebbende en vercrijgende goederen, in oircondt onser letteren gegeven in den jaeren onses Heeren een Duijsent seven hondert twee en twintigh den vier en twintighsten september

J. van Bijsterveldt Secr.

Pro Ecclesia is: voor de kerk

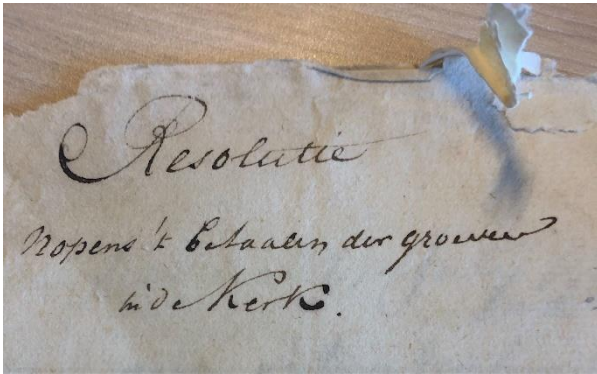
¹⁵ = 40st penning of 2,5%

¹⁶ = 1 gulden, 17 stuivers en 8 penningen

¹⁷ Compten = rekenschap of rekening, ze tellen mee

¹⁸ Vel qui de jure = en dat naar recht

1726 "HOOGHE WATER VLOET"

Resolutie
nopens 't betalen der groeven
in de Kerk

29 Juli 1726

Den tijdelijke kerckmeester Aerd van Malsen te kennen gevende, dat in de gepasseerde winter, door de Hooge waeter vloet, de Groeftsteede in de kerkck tot Geldermalsen, seer waeren ingevallen, waer door de kerck onbruijckbaer was, tot den Godtsdienst derhalve den voorst kerckmeester sulkckx wederom heeft doen op maeken in staet brenge, het welck veel moeite en onkosten heeft gemaekt dogh door hem is betaelt, en het recht en billick is dat een ider weegens sijn Groeft Steede voor ene gedeelde daer mede in lasten, soo ist dat den Hoogh Welgebr: Heer Adriaen van Borssele Heere van Geldermalsen beneevens de predikant en verdere kerkmeesters voorts Alle de leede van de kerkcke Raed, daer of hebbe goet gevonde, en geresolveert gelijk als sij Resolveeren¹⁹ bij dese, dat ider Groeftsteede daer toe sal lasten, twaalf stuij:²⁰, en de door de Eijgenaers betaelen Aan voorgemeltd kerckmeester binnen deze tijt van vertien daegen na het publiceere deses, of dat bij nalaetigheijdt van dien den Eijenaer van het recht van sijn Groeft Steede sal versteeken sijn, en vervallen tot proffijdt van de kerck van Geldermalsen, Aldus geresolveert en vastgesteld inde kerck

Zie ook hierna:

- 1818 Plattegrond van graven in de kerk;
- 1826 De begraafplaats bij de kerk.

¹⁹ Solveren = o.a. verklaren

²⁰ Stuij: = stuiver

1734 TESTAMENT VAN AERT EN MARGARITHA VAN MALSEN

Voor den Armen

Wij ondergetekenden Aart en Margaritha van Malsen, Broeder en Zuster wonende tot geldermalsen, overdenkende de zekere dood en onzekere uur, hebbende van onze tijdelijke goederen willen disponeeren etc.

Non nullis interjectis²¹

En aldewijl ik Aart van Malsen met mijne overledene Zuster Jannetje van Malsen, omtrent anderhalfjaar voor haar dood, mondeling had gesproken, om met haar en met mijn Zuster Margaritha Zamen aan den armen een legaat te maken, waarop mijn Zuster jannetje den 19. April 1729 is overleden; Zo is het dat ik Aart van Malsen, om mijne overledene Zusters goede intentie, en genegenheit te suppleren, en op verzoek van mijne nog levende Zuster, legateere voor ons drien na dood van de langst levenden van ons beijden aan den armen van geldermalsen aght mergen weijland in den voetakker tot geldermalsen, leenroerig aan den huijse van Heukelom welk land zal genaamt worden: Brouwersweijde, welke weijde wij wel Expres begeren, dat nooit zal worden veralimenteert of beswaart, maar ten ewigen dage verblijven aan den armen om de opkomsten daarvan te gebruiken voor dien armen en daar van jaarlijks aan den tijdelijken Predikant uit te keeren: een pistolet in specie²² voor zijn mede goede directie over deze weijde.

Post quedam alia²³

Willende en begeerende dat deze onze dispositie effect sortere als een testament codicil, legaat gifte ter zake des doods, of onder de levenden, ofte zo, en gelijk best zal kunnen bestaan, schoon eenige solemnitijten²⁴, hiertoe gerequireert niet waren geobserveert. In waarheitsoorkonde hebben wij dit eigenhandig ondertekent op den 20. Augustus 1734 ware ondertekent A.V. Malsen 1734 Margartitha van Malsen

lager stond concordantiam attestor²⁵
G.D. Roock Sercretaris

²¹ Non nullis interjectis betekent zoiets als "zorgen dat dit zonder vertraging gebeurd"

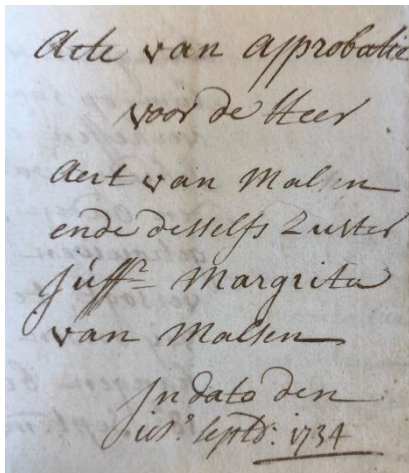
²² Pistolet in specie is pistolet = halve pistool (Spaans muntstuk) in muntgeld (kleinere munten)

²³ Post quedam alia = na het weglaten van sommige onbelangrijke dingen (niet ter zake doende)

²⁴ Solemniteit = plechtigheid; plechtige handeling of gebeurtenis

²⁵ concordantiam attestor = overeenkomstige getuige

1734 ACCEPTATIE DOOR DE LEENKAMER VAN HET TESTAMENT

Voorkant van de akte

Het zegel op de akte "segel klein"

Akte van approbatie voor de Heer Aert van Malsen ende desselfs zuster Juffr Margrita van Malsen

In dato²⁶ den 18 september 1734

Wij Jan van der Stel Heere ende Baron van Heukelum en de Leijenenburg etc. etc.; doen cond een igelijk dien 't aangaan mag dat voor Laurens de groot onsen Drossaart ende Stadhouder van onsen Leenen tot Heukelum, en mannen van Leen hier naar genoemd, gecompareert²⁷ is Abraham van der Werken, als last ende procuratie hebbende van de Heer Aart en Margrita van Malsen desselfs neeff ende Nigte, welke procuratie gepasseert is voor Leenmannen des Furstendoms Gelre en Graafschappen Zutphen, bij gebrek van Leenmannen van den Adelijke huijsen Heukelum en bij deselve neffens voornoemde Aart en Margrita van Malsen onderteekent ende besegelt, sijnde van dato den 28ste augustus 1737 aan ons Stadhouder en Leenmannen vertoont en voorgelesen ende hier naar te boek gestelt, den welke in sijne voorstaande Qualitijt aan ons heeft vertoont seekere besloten papier ende op de vier hoeken besegelt, waar op den rugge van 't selve stond dat Aart van Malsen neffens zijn suster juffrouw Magrita van Malsen verklarende dat in 't binnenste van dat besloten papier begrepen was haar lieder uijtterste wil begerende dat den selve zijn effect sorteere sal, welk papier gepasseert is voor N. van Everdingen en Hendrik Verstegen, Schepenen van 't hoge gerigt van Deijl in dato den 23. Augustus 1734 versoekende verder uijt kragte van sijne voornoemde procuratie en Qualitijt approbatie op gemelte besloten testament voor soo ver betreft het Leen goedt aan den adelijke Huijse tot Heukelum leenroerig sijnde alle Conform den inhoudt der Selve.

SOO IST, dat wij ter bede en versoecken van voornoemde Abraham van der Werken in sijne Qualitijt sulx niet hebben willen wijgeren, approbeerende het gemelte beslote testament hier voren breder aangehaalt nopende de Dispositie der gemelte Leengoederen aan den huijsen Heukelum leenroerig, daar inne gedaan gelijk wij doen

²⁶ De datum dragende van

²⁷ Gecompareert = verschenen

bij desen (: behoudens ons ende een iders zijn goed regt:) mits dat diegene die de Leengoederen uijt kragte van gemelte testament sal komen te verkrijgen, gehouden sullen zijn het gemelte Leengoedt voor de Leenkamer tot Heukelum op sijne behorelijke tijt te komen verheffen en Heergewade²⁸, daar dit geschiede waeren aan ende over goosen den Ouden, en Wilm Wilmze, onse getrouwen mannen van Leen hiertoe versogt, ten waeren Oirconde zoo hebben wij onsen Leenzegel hier aan doen hangen binnen Heukelum op den 18de September 1734.

In kennisse van mij leengriffier
Jan de groot
1734

Aanvullende informatie:

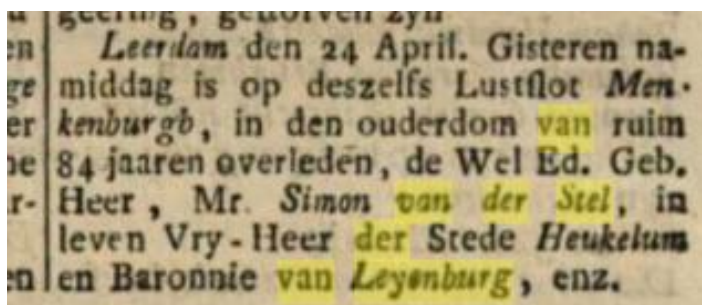
<http://www.kasteelheukelum.nl/>

In 1732 werd de Heerlijkheid met toren gekocht door Johan van der Stel. Oud Gouverneur van Ambon en kleinzoon van Simon van der Stel, 2e Gouverneur van de Kaap de goede hoop. Hij en zijn broer Simon werden de nieuwe bewoners van Heukelum. Tegen de oude toren bouwden zij een voor die tijd modern dubbel Amsterdams grachtenhuis. Het is dit huis wat wij tegenwoordig zien. Een lange gang in het midden met links en rechts kamers.

In 1788 werd na het overlijden van Simon van der Stel de Heerlijkheid verkocht aan de familie van Gennep

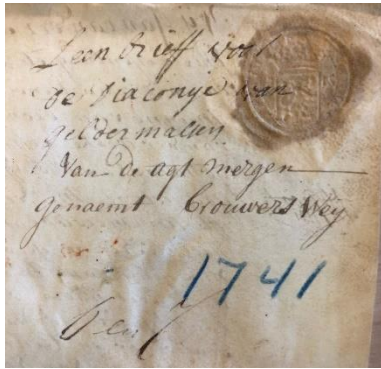
Via: <https://books.google.nl>

Uit Maandelykse Nederlandse Mercurius voor de maand April 1785

²⁸ Heergewade = erfpacht gift, die een nieuwe leenman zijn leenheer geeft tot erkentelijkheid van zijn weldaad

1741 LEENBRIEF m.b.t. DE LEENVERHEFFING

Leenbrief voor de diaconie van geldermalsen van de agt mergen genaemt brouwersweij

Wij Jan van der Stel Heere van de Baronij van Heukelum Ende Leijenburg etc. etc. doen cond eene Igelijk als dat voor Laurens de groot onsen Drossaart en Stadhouder van onsen leenen tot Heukelum Ende manne van leen Hier naar genoemt, gecompereert is, de Hr. Abraham van der Werke Schepe in den Ed Hoge gerigte van Deijl, als meede Erffgename van Mejuffrouw Margrita desselfs Broeder, sijnde geassisteert met de H: Adriaen Hendrikman in de qualijt de diacon offte Armmeester van den Dorp van geldermalsen, De welke aan ons hebbe te Kenne gegeven als dat voorgemelte Adriaen van Malsen en Margrita van Malsen bij Haar lieder Testament, gemaakt ende gepasseert hadde bij wijse van Legaat door A: v: Malsen Ende Margrita van Malsen onderteekent in dato den 20^e Augustus 1734 aan ons Stadhouder en leenmanne vertoont en hier naar te Boek gestelt, aan ende ten Behoeve van voorn: Diaconie van geldermalsen, bij Legaat hadde gemaakt Sekere agt merge land geleege in de voet akker op geldermalsen tussen het clooster van Marienweerdten oosten Ende Erffgenamen van Berent ten westen, strekkende met den een ijnde tot den Hoff toe en het ander ijnde aan den gemeene Wetering, zoo is't dat wij ter Bede van voorn: Comparant, Ende Uijt kragte van voorst: testament, met voorn: agt mergen Land geleege op geldermalsen kome te verlijden Ende te Beleenen den voorn. H: Adriaan Hendrikman ten behoeve van den Diaconie arme van Geldermalsen, zoo als wij doen bij deesen [oirconde] van ons ende onsen Erve, Heere offte Vrouwe tot Heukelum in tijden toezende te houden tot een Onsterfflijk Erffleen ten hunne regt te Heergewade met een pond²⁹ goet geldt zoo dikmaals als met regt verschijnt [xxxx], en Leen worden zal (Ende dit alles behoudens en ons ende een Ider zijn goet regt) mits dat den Kerkenraadt van geldermalsen t'Elkens als den Diaconij op wiens naam het Leen verlijd werd komt te sterve, het selve Leen wederom zal doen verblijven op sijne Navolger offte op imand daar toe gequalificeert, Hiervan heeft ons voorn: Adriaan Hendrikman Huld en trouwe Beloofft in Hande onses Stadhouder om alles daarinne te doen wat een getrouwe Leenman off Leenvrouw sijne LeenH: Schuldig is, Ende behoort te doen daar dit geschiede ware aan ende over goosen den Ouden, Ende Jan van Cessel, onse getrouwe mannen van Leen hiertoe versogt ten waeren Oirconde zoo hebben Wij onsen Leenzegel aan dezen Brief doen hangen binne Heukelum op den 9^e Desemb: 1741

In kennisse van mij als
Leengrieff.
Jan de groot
1741

²⁹ Een pond was in die jaren gelijk aan een gulden. Volgens <https://iisg.amsterdam/en/research/projects/hpw/calculate.php> komt dat overeen met ca. € 10,00 in 2020, een min of meer symbolische gift.

!744 VERKOOP GROND AAN MATTHIAS JORISSEN

Specteert³⁰ tot het inleggende
Transport van den Heer Pieter
van Borrevelt ten behoeve
van den Heer Matthias Jorissen
van dato den 9 Maert
1744

N. Van Hooijtema
Secr.

Wij Abraham van de Werken en Adriaan Hendrikman Schepenen in den Edele en Hoge Geregte van Deijl tuijgen dat voor ons gecompareert is de Heer en m.³¹ Philip Johan van Borreveld gevolmagtigde van den WelEd. Heer Hendrik Pieter van Borrevelt Borgerm. Der Stadt Buuren, en heeft verkogt en getransporteert aan de heer Matthias Jorissen Predikant tot Geldermalsen voor de somma van vierhondert een en veertig guldens Waervan hij Comparant bekent voldaan en betaalt te sijn seven hont Weijland dog soo groot en klijn, als hetselve op Geldermalsen in den Voetakker in sijn bepalinghe gelegen is, oost den Hoog Welgeb. Heer Jacob van Braekel west Gijsb. Tijssen, zuijden Roijer van Zeijl, Noorden Steven van Ingen vel gui de jure³² den Heer Matthias Jorissen, in eenen vasten eigendom erflijk hebben en besitten met den last van den tijns volgens het Signaat van Deijl, ten sijnen behoeve baet uijt geloof den 15 julij 1741 voorts dijk Tijns en Erfpagt vrij, comparant geloof alle verdere Commer en Voorpligt daeroff te doen, en te Suijveren in de verpondingh 1742 ord: met de vierde verhoging 1743 ook int verschot en Ampstslasten 1742 intcluijs met geloften van Waerschap ten Landregte en wel speciaal in den Graefschap Buuren, In oirconde onder letteren gegeven int jaar onses Heeren duijsent seven honderd vier en veertig den Negende Maert.

N. van Hooijtema
Secr:

In de kantlijn staat:
Gemunieert³³ met een zegel van 18 st.

Opmerking: Matthias Jorissen was predikant in Geldermalsen tot 3 mei 1744. De overeenkomst is vlak voor zijn vertrek gesloten.

³⁰ er op uit zijn, de bedoeling hebben

³¹ m. zou "meester" kunnen zijn.

³² Vel gui de jure = volgens geldend recht

³³ Gemunieert = "voorzien van" of "bevestigd"

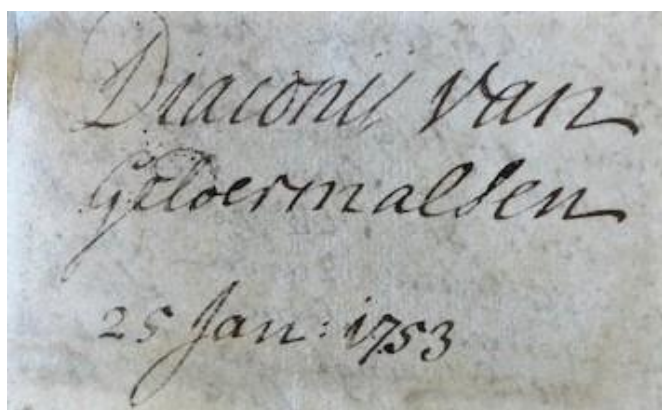
1749 OVERDRACHT HUIS MET GROND

Wij Abraham van de Werken en Adriaen Hendrickman schepenen in Deijl getuigen dat voor ons gekomen zijn, Arien van Stenis en maijke van de Graft echtelieden, en hebben tesamen vrijwilligh over gegeven aen de Diaconij armen van Geldermalsen een huijsje en ½ honde Boomgaerd, door comparanten bewoont, voor verschote penninghen wegens den opbouw van gemelde huijsje, en op Geldermalsen in de Laeg eijndse Hoeven, paelt oost de gemene Straet, west en zijden den Hoog Weledel Geboren Heer Philip Jacob van Borsssele, Noorden Gerrit Janssen Verbeek, ofte wie &: beloven de voorgemelde Diaconij voors: comparanten in het gemelde huijsje te zullen laten wonen, zoo lange een van beiden in leven zijn, mits dat zullen betaelen alle ongelden, de Diaconij armen van Geldermalsen erffelijk hebben en besitten, dijck tijns en erfpagt vrij, gelovende comparanten in allen delen hier in genoegten te nemen, en het nooijt te zullen tegenspreken. In oirconde onzer letteren gegeven in den jaere onzes Heeren Seventien hondert negen en veertigh de elfden December.

N. Van Hoijsma secr.

Adr. Hendrickman

1753 VESTIGING VAN ERFELIJKE TIJNSRECHTEN

Pro Deo

Wij AvdWerken en GvEverdingen Schepenen in den WelEdele en Hooge Gerigte van Deijl tuijgen dat voor ons gekoomen zijn willem van Zoelen en Maria Stroeff Egtelieden en geloofden te Zamen ende een voor al te betalen aen den Diaconij armen van Geldermalsen, Jaarliyx en ijder jaer de somma van vier gulden vrij gelt sonder eenige kortinge, het eerste jaer reets verscheenen in Meij 1753 en soo voorts van jaer tot jaer te verschijnen tot eenen erffelijken tijns uijt 4 hont boulant dogh zoo groot als het in sijne bepaling tot Geldermalsen op't Rot gelegen is, oost de HWgeb. Jonkvrouwe van Utenhoven, West Evert van Oostrum, zijden Hermen van Kerkwijk, en Noorden de gemeene Straet ofte & waer voor Comparanten verbinden de verbeteringe aan het voorn. Lant gedaen en nog te doen en voorts, alle hare hebbende en verkrijgende goederen ten Landregten in oirconde onzer letteren gegeven in den jaere onzes Heeren duijzent seven hondert drie en vijftigh den vijf en twintigste januarij

N. van Hoijsma
Secr.

1772 EXTRACT UIJT HET SIGNAAL

Extract uijt het Signaal van den Wel Edele en Hogen Gerichte van Deijl d' Ao 1772

Voor ons ondergeschreve Schepenen compareerde Gerrit Jan Hendrikman tijdelijke regerende Diacon van den Diaconie Armen van Geldermalsen, en doet onvermindert voorige aanspraak door Gijsbert Vervoorn gewesene Regerende Diacon van den Diaconij Armen van Geldermalsen den 28 Julij 1762 op gerede en ongerede goederen van Cornelis De Cock gedaan, alnog aanspraak op de gerede en ongerede goederen van Steijntje van Meteren weduwe en Boedelhoudersse van Cornelis De Cock voornoemt, eerstelijk voor een somma van vijff en Seventig guldens, ten tweeden voor een somma van vijff en twintig guldens en laatstelijk voor een somma van vijftig guldens, bij drie Distinate³⁴ obligatien de datis den 22^e Februarij 1712 den 20^e Augustus 1740 en den 20 Julij 1749 aan den Diaconie Armen van Geldermalsen schuldig beleden; en dus te samen voor een somma van een hondert en vijftig guldens, en sulx met de interesse van de eerste obligatie ad vijff percento, en van de twee laatste obligatien ad vier percento op deselve reets verschenen en verders te verschijnen en concludeert pro ut latius in scriptis³⁵ deses.
Actum den 14^e October 1772 smorgens om elff uren was getekent
A.v. Empel H.v. Steenis

In fidem Extracti³⁶

N. Van Hoijsma

Secr. Den 16 Oct. 1772

³⁴ Distinate = onderscheidene

³⁵ Pro ut latius in scriptis = zoals, in feite meer algemeen bekend onder de geschriften van....

³⁶ In fidem extracti = het kredietuittreksel

1768 ERFPACHTOVEREENKOMST

Met volkomen goetvinden en approbatie van den Hoogwelgeb Heer Adr. Jan Baron van Borsselen Heer van Geldermalsen, heeft den Eerw. Heer J.G. Repelius Predikant tot Geldermalsen, met goetvinden van den Eerw: kerkenraat, op dato onderstaand in Erfpacht uijtgedaan aan Matth: van Suijlen en sijnen Erven en Nakomelingen, drie hond Bouland op den Hangwert tot Geldermalsen gelegen, den Diaconij armen van Geldermalsen toebehorende, ofte soo groot en klijn als het van outs gelegen is alwaar oost west en zuijden naast geland is Matth: van Suijlen, en Noorden de graaf van Randwijk ofte wie elk etc. voor eene som van vier Gulden jaarlijks, om alle jaar op den verschijndag vrij en sonder eenige corting aan den tijdelijken Regerende Diacon van Geldermalsen te betalen als mede alle soo quartiers ampts en Dorps lasten, off van wat natuur die soude mogen wesen, sijn en blijven tot Erfpagters lasten, welken Erfpacht soo lang sal duuren als den uijt geloofden Erfpacht ad: vier gulden jaarlijks op den gestelden tijt werd voldaan en langer niet, voor welken Erfpacht altijd sal sijn en blijven verbonden gemelte drie hond land en verdere goederen die den Erfpagter besit, stellende dezelve ten bedwank en submissie van den WelEd: Hove Provinciaal van Gelderland en alle andere gerigten. Aldus gedaan en betekent onder twee Eens luidende, waarvan het Eene sal berusten onder den Armen ende het andere onder Matth: van Suijlen.

Actum Geldermalsen den 16 Meert 1768

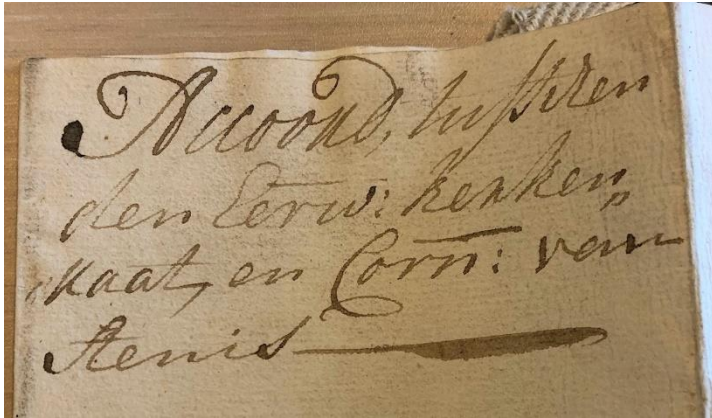
AJVBORSSELEN

J.G. Repelius v.d.m. in Geldermalsen

Hermanus van De Werken

H.G. Hendrikman

1773 ACCOORD TUSSCHEN KERKENRAAD EN VAN STENIS

Accoord tusschen de Eerw. kerkenraad en Corn:³⁷ van Stenis

Met approbatie³⁸ en goetvinden van den HwGeb. Heer A. Baron van Aerssen Beijeren Heer van Geldermalsen etc. heeft de Eerw. kerkenraad aldaar een accoordt beraemt en gesloten met Corn: van Stenis.

Eerstelijk neemt Corn: van Stenis aan, zijn vader Arien van Stenis gedurende Zijn leven langh te onderhouden in kost en kleederen.

Ten Tweeden neemt voorn. Corn: van Stenis nog aan, voor den tijt van twee jaar in kost en Drank zijn suster Metjen van Stenis ende volgende jaren soo lang haar vader Arien van Stenis leeft jaarlijks voor Twintig Gulden, als 't den HwGeb, Heer en kerkenraad voor langer goetvinden.

Waar en tegen den HwGeb. Heer en kerkenraad aan gemelte Corn: van Stenis, in eigendom overgeven, voor hem en de zijnen Erven een Huijs en Erf staande ende gelegen in de Laageijndse Hoeven op Geldermalsen met allen Zijne appendapendentie³⁹, alwaar oost naast geleind is de gemene Straat, Zijde en west den Hooggeboren Heer Grave van Randwijk en Noorden Gerrit Verbeek,

Ten Derden zal gemelte kerkenraad met goetvinde van zijn HwGeb voornoemd nog geven bij de ondertekening dezès aan Corn van Stenis zoo lang zijn Suster voornoemd bij hem in Huijs is jaarlijks twee schepel terw, en ses tonnen turf. Tot naarkominghe van 't gene voorgaand staat verbind gemelte Corn: van Stenis sijn huijs en erf, en verder alle Zijne gereede en ongereede goederen stellende die onder het verband van alle Heeren hoven rigteren en gerigten en in spetie den Weledelen hoven Provintiaal van Gelderland.

Er zal hier van door den presis van den kerkenraad aan Corn: van Stenis worden ter hand gestelt, Een copie Outentiecq,

Actum Geldermalsen den 24. Februari 1773

A. Van Aerssen Beijeren
Pres. van kerk

Gijsbert van Meteren
Joan: Gijsb. Repelius v.D.M⁴⁰ in Geldermalsen
Dirk van Stenis als [xxxx]
Hen. Marinus van d. Werven
als ouderling

³⁷ Corn: = Conrnelis

³⁸ Approbatie = goedkeuring van kerkelijke overheid

³⁹ Appendapendentie = aanhangel of toebehoren

⁴⁰ v.D.M. = Verbi divini minister of dienaar van het goddelijk woord

Achtergrond informatie

Wikipedia:

Albrecht Nicolaas van Aerssen Beijeren, heer van Voshol, Meteren, Hoogerheyden, Geldermalsen en Triangel (1723-1805), hoogheemraad, luitenant-generaal, commandeur van Deventer; trouwde in 1749 met (1) Agneta Sylvius, vrouwe van Heemstede en Rietwijk (1719-1760), en in 1761 (2) Josina Mechteld Anna Bentinck (1726-1790). De Roosendaalse vrijmetselaarsloge *Van Aerssen Beyerens*^[6] uit 1977 is naar hem vernoemd.

Nationaal archief:

<https://www.nationaalarchief.nl/onderzoeken/archief/1.10.01/invnr/%40003.-03.09-191>

**Aerssen, Van Aerssen Beijeren van Voshol en
aanverwante families, over de jaren (1418) 1584-1993
(2015)**het zoeken in archieven

De familie Van Aerssen was gedurende de zeventiende en begin achttiende eeuw een van de belangrijkste bestuurlijke geslachten. Diverse leden brachten het tot prominente posities in het landsbestuur: Cornelis Aerssen (1545-1627), griffier van de Staten-Generaal; François van Aerssen (1572-1641), ... [Lees meer](#) ▾

 [Download inventaris als PDF](#) [Download inventaris als XML](#)

Zoek in archiefbestanddelen ▾

Zoeken

Vorige ^

Volgende ▾

Beschrijving >

 191 Leenbrief van de heerlijkheid Geldermalsen voor Albrecht Nicolaes van Aerssen Beijeren, heer van Hoogerheide, Voshol enz. **1772** 1 charter

1786 AANNEMING VAN WERKEN

Conditie naar welke Ph: van Trigt in kwaliteit als kerkmeester van Geldermalsen zal aanbesteedden het aanhoogen van de voorde kant van den kerk van Geldermalsen,

De aanneemers sullen gehouden zijn om van het eijnde van het koor tot aan het weste end van den tooren agter de kerk heenen deselve te hoogen gelijks met een Reegel in de muur en ter breete van ses Rijnlandsche voeten⁴¹ vierkand te werken waterpas vervolgens met een snijding soo als den mal die daer op staande aen weijst.

De Aanneemers sullen de aarde hiertoe noodig moeten haelen van het kerkhof naast de Lingen tusschen de gestelden paelen en soo diep uijthaaen dat de selve plaats een voet dieper word als den boodem van de Lingen, en soo hier in te veel aarde was zullen de aanneemers evenwel gehouden zijn een voet diep onder den bodem van den Lingen te werken, en de uitkomende Aard op t werk brengen, en te kort koomen, dan dieper.

De aanneemers sullen gehouden zijn soo drae sij het werk hebben aangenoomen te stellen twee borgen tot genoeg van de kerkmeester voornoemt.

De betaelingen der aanneemspenningen sal weesen soo drae de helft van het werk volgens conditie is gemaekt het vierde gedeelte en de andere drie vierde gedeelten soo ras het geheele werk gemaekt en door den besteedder is goet gekeurt. Dat ten langste ses weeken na den dag der besteeding moet gemaekt zijn.

Soo het hier nae genoeg van den kerkmeester kan besteed werden sal het vrijstaen hetselve op te houden

Actum den 8^e Meij 1786

Op voorst: conditie is het werk aengenoomen door Dirk Sondag voor *f* 93-,-,-, namentlijk het eerste perceel.

Borge {Arien Sondag en Wouter Zar

Den inhoud van dit bovenstaande voldaan met drie en negentig gulden desen 29 maj 1786

Dit hand merk stelt Dirk Sondag in mijn presentie H.G. Hendrikman

2de perceel beneden de Noorde deur Aangenomen bij Rolof Schoenmaker *f* 83-,-,-,

Borge {Hendrik van Hal en Jervaas van As

Den inhoud van dit bovenstaande voldaan met drie en tagtentic gulden desen 29 maj 1786

Roelof Schoenmaker

⁴¹ Een Rijnlandsche voet komt overeen met 0,314 m of 12 Rijnlandsche duimen.

1787 LENING MET BORGSTELLING

Wij ondergeschreeve Boudewijn Vermeulen en Barentje van Doojeweert Echtelieden, bekennen voor ons en onsen Erven wel en wettig schuldig te weesen, aen den Diaconie Arme van Geldermalsen een Somma van neegen en neegentigh gulden Spruijtende weegens Aengetelde en bij ons ontfangene penningen van welke voorschreeve Zomma wij ondergeschreeve interesse sullen betaelen, ter somma van vier gulden in het jaar en belooven het voors: Capitaal heeden over een Jaar te restitueeren met den interest van dien dag Soo gemelde Capitaal langer als een Jaar mogte blijve staen sal het sijn interest blijve gewinnen en sal drie maande voor de verschijndag over of nader moeten werden opgeeeijst als het sal werden afgelost, verbinden daer voor onse personen gereede en ongereede goederen, en stellen tot borgen voor dit voorn: Capitaal Cornelis Vermeulen, en Aerdt van Doojeweert en verbinden meede haere personen gereede en ongereede goederen waar en op wat plaets deselve mogten geleegeen sijn geene van dien uijtgesondert alles onder verbant en submissie als naer rechten.

Actum den 28^e Julij 1787

Boudewijn Vermeulen
Barentijt van doijeweerd

Dit hand X welke
Aeld Cornelis Vermeulen
In mijn presant G.S. Hendrikman

Aerd van Dooijeweerd

Op deze Obligatie is in Capt afgelost den 21 Juli 1813 de somma van vierentwintig Gulden

JAARTAL ?? OPGAAF VAN MEERDER WERKZAAMHEDEN

Opgaaf van meerder werkzaamheden en Leverantie aan het kerkgebouw te Geldermalsen

1. Voor het uitbreken der beide extriken ⁴² vloer het weder egelaseeren der grond en met nieuwe blaauwe tegels, te beleggen de ingang der kerk of portaal een gedeelte van onder het koor tot het hekwerk de gangen te beleggen alsmede het voorgedeelte bij de preekstoel met nieuwe blaauwe extriken en verders onder het zijpand en de banken met oude te bevloeren in kalkmortel met arbeidsloon enz.	f 120,00
als in zand gelegd word 16,00 guldens minder.	
2. Voor het dekken en bewaren van de grote bank een kapopbouw aan de Linkerzijde in het kerkgebouw	f 10,00
3. Voor een gedeelte banken aan de Regterzijde onder het zijpand tusschen het hekwerk te dekken enz.	f 12,00
4. Voor het hekwerk voor de preekstoel om te laten staan	f 5,00
5. Voor het geheel afbikken van het binnen muurwerk van het schip en het zijpand en kolommen weder nieuw te berapen en bepleisteren en in order te brengen met kalkspecie en arbeidsloon	<u>f 135,00</u>
Somma	f 282,00
Af van de vloer	<u>f 40,00</u>
	f 242,00

4 IJzer Ramen volgens bestek prijs bepaald 20 Apr.
Plminus f 80,00 Zamen

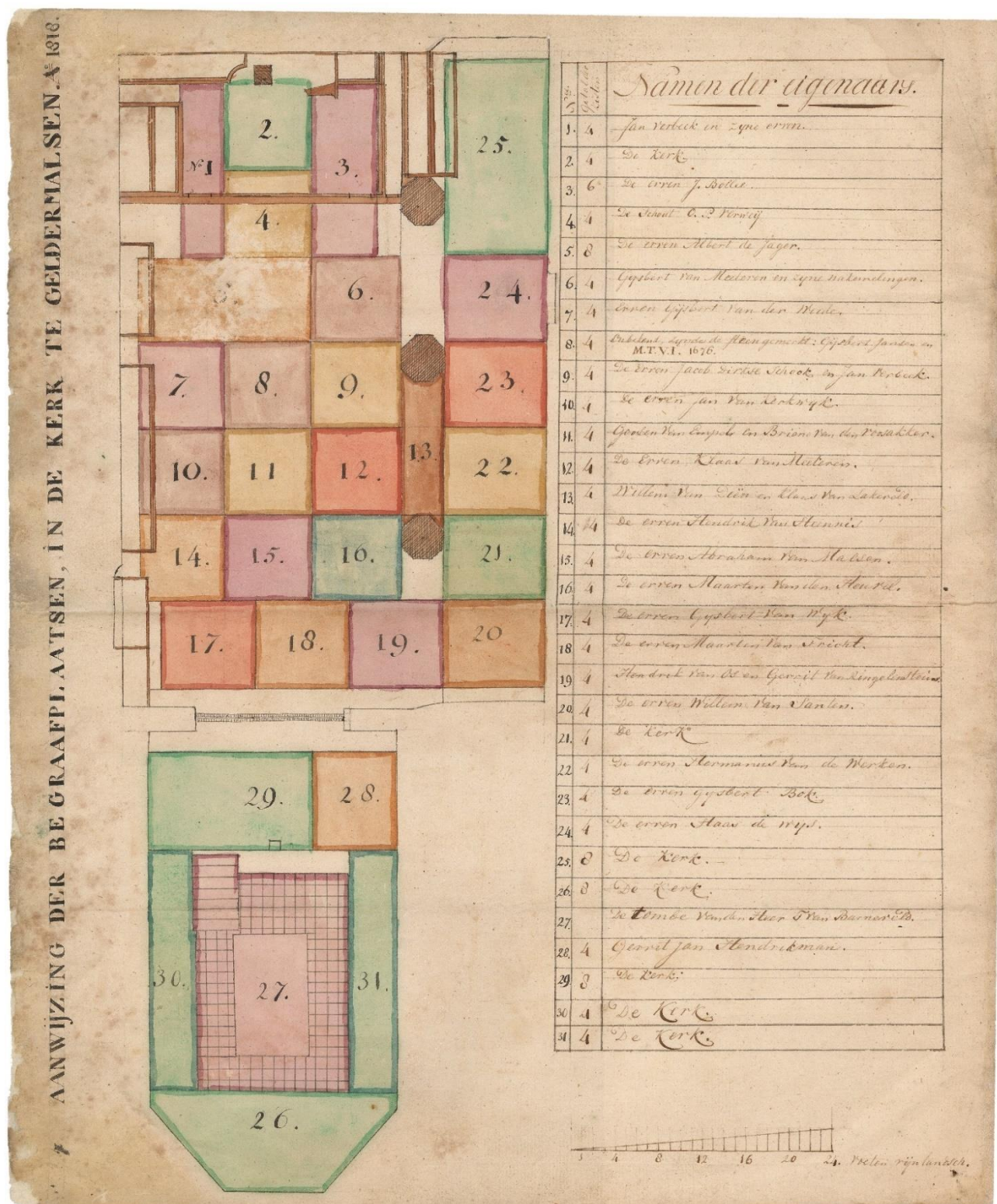
f 80,00
f 322,00

⁴² Nu geschreven als "estriken". Betreft gebakken, geglazuurde vloertegels. Meestal is de **estrik** van rood aardewerk en eventueel bruin, geel of groen geglazuurd.

1818 PLATTEGROND VAN GRAVEN IN DE KERK

Archiefnummer 0220-320

Een paar namen komen in het voorgaande voor.

N ^o	Getal der kisten	Namen der eigenaars
1.	4	Jan Verbeek en zijne erven
2.	4	De Kerk
3.	6	De erven J. Bollee
4.	4	De Schout O.P. Verweij
5.	4	De erven Albert de Jager
5.	8	Gijsbert van Meeteren en zijne nakomelingen
7.	4	Erven Gijsbert van der Weide
8.	4	Onbekend zijnde steen gemerkt: Gijsbert Jansen en M.T.V.I. 1676
9.	4	De erven Jacob Dirkse Schook en Jan Verbeek
10.	4	De erven Jan van Kerkwijk
11.	4	Goosen van Empel en Briene van den Roosakker
12.	4	De erven Klaas van Meeteren
13.	4	Willen van Diën en Klaas van Lakeveld
14.	4	De erven Hendrik van Steennis
15.	4	De erven Abraham van Malsen
16.	4	De erven Gijsbert van Wijk
17.	4	De erven Maarten van den Heuvel
18.	4	De erven Maarten van Tricht
19.	4	Hendrik van Os en Gerrit van Ringelenstein
20.	4	De erven Willem van Santen
21.	4	De kerk
22.	4	De erven Hermanus van de Werken
23.	4	De erven Gijsbert Bok
24.	4	De erven Haas de Wijs
25.	8	De kerk
26.	8	De Kerk
27.		De tombe van de Heer F. van Barneveld
28.	4	Gerrit Jan Hendrikman
29.	8	De kerk
30.	4	De kerk
31.	4	De kerk

Voeten Rijnlandsch

1828 BEGRAAFPLAATS BIJ DE KERK

In stand houden van een begraafplaats bij de kerk:

Onderstaande informatie bleek belangrijk te zijn voor het archeologisch onderzoek t.b.v. De Ontmoeting. De archeologen dachten dat er aan de noordkant van de kerk begraven was. Omdat die plaats buitendijks lag, en er buitendijks niet begraven mocht worden, was het onwaarschijnlijk dat er begraven zou. Tijdens het archeologisch onderzoek werden wel botresten gevonden maar die bleken afkomstig uit herbegravingen in zgn. "knekelkuilen". Hiervan is een archeologisch rapport beschikbaar onder de naam: "Knekelkuilen bij de NH-kerk te Geldermalsen"

Transcriptie van het RAR in Tiel m.b.t. archiefstuk:

"Gemeentebestuur van Geldermalsen 1811-1924, nr. 2133, subnr. 2.2.10. Openbare gezondheid, onder nr. 1438".

Vergadering van Burgemeester Assessoren en leden van de gemeenteraad der gemeente
Geldermalsen

Maandag den 4 februari 1828

De Burgemeester heeft na de vergadering geopende te hebben aan de Gemeente Raad voorgelezen een besluit van Hun Edel Groot Achtbare heere Gedeputeerde Staten der Provincie Gelderland van den 5. September 1827 No. 44, Provinciaal blad no. 97 betreffende het begraven der lijken van afgestorvenen in de kerken en op de kerkhoven.

Waarop de Gemeente Raad van Geldermalsen na zijn deliberatie, de eer heeft te berigten

dat de Gemeente Geldermalsen, wel is groot 1308 zielen, doch dat dezelve uit twee kerkelijke gemeenten bestaat, als Geldermalsen 886 zielen en Meeteren 422 zielen, en dus iedere kerkelijke gemeente beneden de duizend zielen zijnde en eene aparte begraafplaats of kerkhof hebbende vertrouwen wij dat deze Gemeente in de termen valt van duizend zielen en minder en gedragen ons derhalven naar artikel drie van het boven aangehaalde besluit, te weten

- a. Dat de opene begraafplaatsen in deze Gemeente bij ordinaire rijden voldoende zijn, en alzoo kunnen blijven dienen.
- b. Tijdens der jare 1811, 1812 en 1813⁴³ toen het begraven in de kerken was verboden, en alhier ook alleen op het kerkhof werdt begraven, was het reglement hierbij bepaald dat de Graven 6 voeten Rijnlandsch diep moesten weezen en dat de aarde zoo vast als mogelijk was op de kisten wierdt aangestampt, dat voorts de kisten naast elkander moesten geplaatst worden, zoo als de lijken kwamen te vallen, zonder onderschied. En deze bepalingen wenschte wij gaarne ook weder bij het nieuwe reglement in acht genomen te hebben daar dit zoo wel in het belang der gezondheid van de ingezetenen als van het ongeschonden blijven der lijken noodzakelijk is.
- c. De begraafplaats is te Geldermalsen op het kerkhof voor de kerk en alzoo tusschen de Lingendijk en de kerk gelegen diezelve is groot vier roeden, negen en dertig ellen zeven en negentig palen en moet dienen voor eene bevolking

⁴³ In 1804 verbood Napoleon het begraven in de kerk. Nadat Napoleon verslagen was werd dit besluit in 1813 herroepen.

van 886 zielen, te Meeteren is het kerkhof meer dan eens zoo groot en het getal zielen slechts 422.

- d. Voor de schadevergoeding van eigene graven in de kerken zoude wij van oordeel zijn, dat zulks niet behoefde, daar wij van advies zijn, om de lijken alhier te begraven nadat dezelve zullen vallen, naast elkander, zoo dat en dan gene eigene graven te pas komen tot op de Kerkhoove ..stelaas is.

Waarvan wij deze resolutie hebben opgemaakt, in het huis deze Gemeente te Geldermalsen en welke wij na duidelijke gedane voorlezing hebben onderteekend zullen de afschrift dezès worden ingezonden aan den heere Districts Commissaris van den Tielerwaard op dato als boven.

(Was getekend)

O.P. Verweij

P.H.A. v. Steennis

G. Murman Dz.

N. Verkuijl

A.J.V. Suilekom

J.V. Reekum

H.v. Empel Oz

Aanvulling van Mw. Mink:

Het provinciaal bestuur gaat er mee akkoord dat de begraafplaats in Geldermalsen gehandhaafd blijft, maar dan wel als algemene begraafplaats onder het bestuur van de burgerlijke gemeente. Men stelde toen wel voor dat de afscheiding en het onderhoud van de algemene begraafplaats door de Kerkelijke gemeente wordt bekostigd, waartegen de kerkelijke gemeente ook alle inkomsten van de begrafenissen zal genieten. Omdat het kerkhof in Geldermalsen maar klein is en de lijken naast elkaar worden begraven en niet in vakken worden verdeeld (zonder aanzien van rang en stand). Er worden geen eigen graven aangelegd, zoals dat ook in de periode 1811-1814 is gebeurd. Op het kerkhof in Geldermalsen zal men beginnen met het begraven van de lijken aan de Oostzijde van hetzelfde en zo verder naar het westen. Als men aan het einde is begint men weer op dezelfde wijze van voren af aan. Burgerlijke en kerkelijke gemeente maken daar ook afspraken over (het reglement, 1^e versie 7 maart 1829).

Toch kiest men (er lijkt een commissie voor ingesteld te zijn) ook al in 1829 voor een andere plek, men gaat een nieuwe begraafplaats omheinen en in orde brengen. Het reglement van maart 1829 wordt dan ook in 1831 al weer gewijzigd in verband met de inrichting van de nieuwe begraafplaats in Geldermalsen, welke ook uit drie afdelingen gaat bestaan. Er komen ook weer eigendomsgraven (de eerste afdeling). Dit is zover ik weet de huidige oude begraafplaats in Geldermalsen.

Ria Mink-Gijzen, 11 december 2014.

Archiefspecteur en Archivaris Regionaal Archief Rivierenland.

1847 BESTEK VAN VERNIEUWINGEN EN HERSTELLINGEN:

Bestek en Conditien naar het welk HH Kerkvoogden der Hervormde Protestantsche Gemeente te Geldermalsen voornemens zijn onder nadere Approbaties in het openbaar aan te besteden

Het doen verrigten van vernieuwingen en herstellingen aan het kerkgebouw van voormelde gemeente, met bijlevering van alle daartoe benoodigde materialen, dagloonen Enz. Enz.

Op den 10 Augustus 1847 in het Regthuis aldaar.

Artikel 1.

Bepalingen der verbouwingen Enz.

De hoofdzakelijke veranderingen en herstellingen, zullen bestaan in het maken van eene geheel nieuwe bekapping en een geheel nieuw gestucadoord gewelfd plafon, Enz. boven het gedeelte van het gedachte kerkgebouw, het welk voor de dienst wordt gebruikt tusschen de toren en het koor, en voor zooverre het aldaar de groote gewelven in de kerk aanwijst wordt die vernieuwing bedoeld.

De meerdere vernieuwingen en herstellingen en aan de verdere gedeeltens van het gebouw, zullen afzonderlijk worden vermeld.

Art 2

Wegbreken van kap, kluizen⁴⁴ Enz.

Alzoo de geheele oude bekapping boven bedoeld, voorzichtig wegbreken. Al de oude leyen sorteren en goedgekeurde in den toren geregeld te bergen, en het genoemde behoort niet tot de afbraak, die ten voordeele van den Aannemen zal zijn.

De kluizen met al derzelver schenkels⁴⁵ of bogen zullen mede voorzichtig moeten worden uitgebroken, en wel bij zulke gedeelten, als noodig zal bevonden worden, om eene geheele storting voor te komen; hiertoe zal alle mogelijke voorzorg voor moeten genomen worden, om geene schade aan het verdere gedeelte van het gebouw te veroorzaken zullende de oude ankers tot het laatst dezer werkzaamheden blijven en als dan mede wegnemen Enz; zooals het een en ander nader bij deze werkzaamheden door de Directie als dan zal worden geordonneerd.

Art. 3

Zorg voor Meubelen Enz.

Als de Meubelen in dit gedeelte van het kerkgebouw, die bij de aanwijzing zullen worden aangewezen, en die door het kerkbestuur niet zullen worden ontruimd bij dezen bouw, zullen door den Aannemer behoorlijk gedekt moeten worden, zoo dat dezelve niet kunnen beschadigd worden, zullende al de schade welke bij den bouw echter nog daaraan mogten ontstaan tot zijne lasten zijn en moeten herstellen.

Art. 4

Al het losse Muurwerk der bovenkanten van de twee zijmuren al waar de nieuwe kap op zal komen zal moeten worden weggenomen en weder moeten worden op en bijgemetzeld, waterpas met het hoogste bestaande gedeelte der muren aldaar. Doch de volle dikte der oude muren behoeven niet weder op die dikte te worden aangewerkt

⁴⁴ Komt ook voor in overkluizen of "overwelling". Hier staat dus "kap en gewelven"

⁴⁵ Schenkel is een geboden ondersteuning

en zullen plus minus vier palmen,⁴⁶ en van el⁴⁷ tot el afstand met porringen⁴⁸ aan en in verband mede waterpas met het vermelde werk optrekken, en dit met de dikte der muren gelijk boven de kolommen, en circa een Palm meerder sprong te geven aan de Zuidzijde tot porringen voor dragt der Philiberts⁴⁹.

Alles van de goede oude schoongemaakte steen naar den aard met basterd specie bewerken en al het pleisterwerk der buitengevels, het welk daardoor of andere schade zal ontstaan, mede bij het ouden in order te leveren Enz.

Art. 5

Bekappingen Enz.

Elf stuks kaspanten te maken, van greene bovenlandsche platen, en over het gewezenen oude gedeelte der bekapping in order te plaatsen. Elke kaspant zal bestaan uit twee spanten of platen zwaar 77 bij 282 streep⁵⁰, elke zij lang circa negen en eene halve El. Eene denne bind balk lang zeven en eene halve El zwaar 154 bij 206 streep. Een idem lang drie en eene halve El, zwaar 206 bij 256 streep. Eene hanger lang drie en eene halve El, zwaar 128 bij 180 streep. Twee klampstukken bij de nok dik 52 streep. Dit alles naar de teekening in behoorlijk verband bewerken, de spanten op de einden ingelaten, met pennen en borsten in de muurplaten en binten mede op de einden ingelaten om de spanten (een weinig ingelaten) met tand en borsten op te sluiten en elke verbinding met zes lange taaije nagels met koppen door en door gedreven, Enz. De hanger op gelijke wijze in te laten, en met idem nagels verbinden. Aan den bovenbindbalk zal aan vier zijden tegen de spant met klosstukken stevig verbonden worden Enz. Alzoo zullen de Elf stuks kaspanten moeten worden gemaakt en nog nader bij den bouw worden toegelicht.

Art. 6

Gewelfd platfon

Twee muurplaten van greene bovenlandsch hout waterpas te stellen, circa vier palmen langer dan de zijmuren van het gebouw voor de nieuwe bekapping, en zullen voor elke zijde uit twee lengte kunnen zijn, doch de las bij het anker te doen komen zwaar 103 bij 360 streep. In deze muurplaat circa van El tot El afstand van elkanderen verwijderd sloffen of sporen met zwaluwestaarten in dezelve ingelaten verbinden, aan de onderzijde elk stuk zwaar circa 103 bij 154 streep. Lang circa vier á vijf palm Noordsch greene te hechten Enz. Dat zal alles vlak dragende onderaan gemetzeld moeten worden op de zijmuren Enz.

Art. 7

Philiberts⁵¹ voor gewelfd platfon Enz.

Een en twintig stuks zoogenaamde Philiberts te maken voor het gewelfde platfon. Voor een Philibert is noodig circa de lengte aan zes en twintig Ellen zoogenaamde Pruisische deelen, circa zwaar 52 bij 282 streep. Deze te bewerken nagenoeg na den trek of toog der teekening van stukken circa een El lang, of zoo als zulks met de verdeling der straal van den cirkel zal uitkomen, twee dik op elkanderen naar den aard vergaderen;

⁴⁶ In 1820 werd de palm gelijk gesteld met 10 cm. Daarvoor kon de palm verschillende lengtes hebben.

⁴⁷ In 1820 werd de el gelijk gesteld met 10 cm. Daarvoor had de el een lengte van ca. 70 cm (ca. de lengte van de onderarm)

⁴⁸ Poring: bij een gewelf wordt de schuine richting die de voegen van de stenen maken, porring genoemd

⁴⁹ Genoemd naar de architect Philibert l'Orme met zgn. boogschenkels

⁵⁰ Streep = millimeter

⁵¹ Zie informatie op het eind van dit hoofdstuk.

de naden naar de straal goed dicht sluitende te vereenegen. dezen in verband te spijkeren met taaije nagels met koppen zoolang, dat dezelve door de dubbelde dikte kunnen worden omgeklonken en zulks ruitsch gewijze een palm vierkant verwijderd en zulks aan de eene of andere zijde daar te stellen, om en om te bewerken, aan de einden pennen met borsten om ingelaten in de sloffen of sporen te stellen. Aldus zullen er een en twintig stuks philiberts moeten worden geleverd. Al deze Philiberts zullen in order op gelijke afstanden op de beschrevene sporen in order moeten worden gesteld, zoo als nader zal worden bepaald Enz.

Art. 8

IJzere ankers Enz.

Drie doorgaande ankers zwaar circa 110 streep vierkant, welke de lengte zullen moeten hebben van volle breedte van den buitenkant van het gebouw, hetwelk nieuw wordt bekapt met klaauwhaken om de muurplaten en verdere beugels en schenkels die daartoe zullen worden vereischt alles van gelijke zwaarte. Het ijzer van beste taaije kwaliteit, en zullen ten dien aanzien beproefd worden voordat dezelve worden aangebragt. Op het midden zullen deze zich vergaderen, met eenen drieledigen beugel, door een rond hangijzer zwaar 29 streep middelijn, opgesloten tot dragt van het ijzer en zullen de lengte hebben tot door de bovendoorgaande legger in de kap, welke zwaar moet zijn 128 bij 180 streep en daar in en door met moer en borstplaat te doen hangen. De onderkant zal mede eene borst en daar aan geschroefde beugel hebben, om de kerkkronen aan te hangen; alles nagenoeg volgens het aangeduide op de teekening, en zoo als nader bij den bouw voor goed zal worden bepaald, op de einden der muurplaten mede gesmeede veerankers aanbrengen welke elk de zwaarte van 7 lb zullen moeten hebben en met ijzere gesmeede nagels in de muren aldaar bevestigen.

De oude ankers zullen weder tot dat einde moeten worden gebruikt, zoo die behoorlijk naar den aard gelast en versmeed kunnen worden zooals dan naar bevinding van zaken worden bepaald.

Art. 9

Panlatten Enz.

De beide zijden der dakschilden moeten worden belat met denne regels van 52 bij 77 streep dik en niet verder dan 275 streep van bovenkant tot bovenkant van elkander verwijderd om de pannen op te doen hangen; voor deze regels of latten zullen al de spanten circa 15 streep worden ingelaten, onder de lijn voor elke lat en dezelve op elke inlating met twee lange dubbelde taaije nagels met koppen stevig verbinden. Een greene Boeibord 39 streep bij 256 streep voor beide de zijden. Een doorgaande nok van Pruisische deelen 52 streep bij circa 232 streep naar den aard van het kapwerk verbinden. Eene regsche greene ribgoot 154 bij 232 streep in order aanbrengen op idem houten blokjes, Enz voor eene zijde van het nieuwe dakschild.

Art. 10

Betengeling der gewelven Enz.

Het geheele gewelf in de kerk door de Philiberts naar de lijn en onder order gesteld zijnde zal moeten worden dicht betengeld met Denneschroden zwaar 39 bij 103 streep niet verder van elkanderen verwijderd dan 30 streep en met bekwame lange taaije zoldernagels, met platte koppen, drie stuks in elke schroot op elke philibert stevig verbonden. Daarna zal op het tengelwerk over de bovenkant tusschen elke Philibert twee a drie idem tengels of schroden dwars in eene schuine rigting op gelijke wijze

doch met eenen nagel in elke schrood worden opgespannen, en doorgespijkerd, zooals zal worden geordonneerd.

Art. 11

Rigting der muurplaten Enz.

Daar de bovenkant der zijmuren uit de lijn geweken zijn, zoo zullen de muurplaten Enz. nagenoeg in de oude lijn worden geplaatst of wel als dan bij den bouw de rigting voor goed worden bepaald waarvoor dan onderscheidene lengtens voor de overspanningen, voor de kaspanten, Philiberts Ankers, Enz. zullen ontstaan, en met de meeste zorg voor de zamenstelling moeten worden uitgeslagen, zoo dat alles gesteld zijnde, alles goed sluitende en passende zal zijn zoo als zulks bij den bouw zal worden geordonneerd.

De muur boven de kolommen, zal door bogen in de muren in te kassen met eene sprong boven de bestaande bogen moeten bijgemetzeld worden, om de voorkant der kolommen in eene regte lijn met doorgaande muurwerk daarboven te brengen enz. zooals zal worden aangewezen

Art. 12

De geheele nieuwe bekapping beleggen met beste blaauwe bonte pannen, voor de eene helft regtsche en voor de andere helft linksche, goed uitgeklonken, alles zeer netjes te schikken en goed digt te dekken.

Voor deze dakschilden te leveren, drie duizend ijzere panveeren van taaij hard ijzer volgens het model te leveren. Allen tweemaal goed met menieverf te verwen en dezen op de pannen en om de panlatten heen te klemmen daar waar zulks zal worden bepaald.

Art. 13

Het geheele dak goed aan te strijken met kalkmortel met koehaar onder dezelve doorgewerkt en bij de neuzen der pannen met eene pen een gaatje open te steken en de kalkzoom aldaar uitloozende aan te strijken.

De nok te beleggen met nieuw rollood zwaar 27½ lb in de vierkante El breed 45 Duimen naar den aard met transijlooden voorzien en netjes en goed over de pannen heen drijven en te zorgen voor behoorlijke opstand bij de twee einden tegen het staande werk. Al de zoomen of daksnijdingen met lood bezetten, breed 25 duim zwaarte als boven in gehakte sponningen in de muren netjes indrijven en goed vast hechten met spijkers met platte koppen en eene zoom van sterke basterd specie digt werken. Al deze loode strooken zullen op de vereischte lengtens als dan nog gesoldeerd moeten worden Enz. Eene afwateringspijp met stortbak van zink No. 14 wijd over de middellijn 7 duim, naar den aard met ijzere geverfde beugels aan het muurwerk verbinden Enz. Op die plaatsen alwaar de panlatten over de brandgevels zullen kunnen vallen bij de daksnijdingen zal zulks moeten geschieden en van greene waai en dekplanken voorzien.

Art. 14

Het inwendige van de kerk zal het gewelfd platfon met bogen van de zijmuren en tusschen dezelve met kruisbogen moeten worden gestucadoord nagenoeg volgens de teekening met de lijsten, profilen, consollen of kapiteelen Rozetten Enz. Zoo als zulks voor juist bij den bouw zal worden opgegeven. Al deze bogen zullen van rollen riet zijn, omwoeld met koperdraaden met lange taaije spijkers met platte koppen stevig

aan de tengels vereenigen en dan nog op nieuw met koperdraad op de gewone wijze het riet vasthechten.

Verder al het vlakke werk te berieten met gegloeid koperdraad van het zwaarste gebruikelijke soort met nagels niet verder dan 6 á 8 duim van elkanderen in het vierkant gehecht. De omgaande lijst welke eerst van schroten aan profilen of klosstukken moet worden betimmerd en behoorlijk aan blokjes aan de burrij of muurplaat vereenigen; zal mede moeten worden beriet en hetzelfde goed verbonden moeten worden.

Art. 15

Stucadoren Enz.

Al het berieten zal met het raapbord zatvol met kalkmortel met pleister onder dezelve vermengd moeten worden beraapt met idem specie overrapen en met zuiver pleister vlak overpleisteren. Al de bogen met profilen netjes te trekken en opwerken. De rozetten met schroeven vast zetten enz. zoo als zal worden bepaald.

Al het staande muurwerk in het Gebouw, het lossen wegnemen, voor zoo ver zulks onder de nieuwe kapping bestaat, en vooral die achter den predikstoel en bijpleisteren, en al de defecten zoo veel mogelijk in de lijn bijwerken en alles gewit te leveren. Ook zullen er onder de hoofdbogen volgens de teekening kolommetjes in de muren moeten worden ingemetseld, op de bestaande consollen of nieuwe bijmaken; en dan nog vier idem achter den predikstoel, en daarover met idem kolommetjes te plaatsen Enz. alsook rond te pleisteren Enz.

Art. 16

kleine Gallerij wegbreken van kap en kluizen

Van de zijgallerij onder de lage bekapping en gewelven zal mede de geheele bekapping worden weggenomen en al de kluiswelven Enz. De oude halve kapspanen kunnen in ordergemaakt zijnde weder worden gebruikt, en behoorlijk met ijzere beugels of ankers aan den hoogen muur verbinden.

Gordingen, panregels, muurplaten, boeiborden Enz al hetwelk voor de zamenstelling aan eene goede bekapping aldaar benoodigd zal zijn, zal van het goedgekeurde van het oude hout Enz van de groote kap moeten worden gebruikt, alles met dien verstande en doel om eene goed en naar den aard bewerkte bekapping te verkrijgen. Het geheele schild met zoogenaamde nieuwe enkele denne latten voor de pannen op af te hangen te belatten Enz.

Dit geheele dakschild met pannen beleggen in vervolg met het groote dak met panveeren er op te steken en aan te strijken, Enz, en alles bewerken zoo als zulks voor den grooten kap hierboven is omschreven. De oude goot gerepareerd met derzelvers afwateringspijpen in order aan deze lagere bekapping in order te plaatsen, en de borden op alle de beeren mede in order te leveren, voor zoo ver deze in aanraking komen met het gedeelte van het gebouw dat in deze aanneming is begrepen. Voor dit dakschild nog duizend ijzere panveeren te leveren. Voor de muurplaat zes haakstroppen elk zwaar 10 lb om den muur en muurplaat te verbinden. De kerkkroon ijzers in korten of verlengen zoo als zulks naar voordeel der Directie het best zal bevonden worden.

Art. 17

Gewelfd platfon Enz.

Het gewelfde platfon zal bestaan uit dubbelde Philiberts bogen, welke circa van el tot el afstand van elkanderen verwijderd zullen moeten worden gesteld op de volle lengte der zijgallerij, en zullen de boven eindens circa een palm in den muur ingewerkt en aangemetseld moeten worden, en de ondereinden op de muur plaat met pennen en borsten ingelaten en verbonden.

Deze Philiberts zullen even zoo worden zamengesteld als voor de groote gewelven hierboven is beschreven en even zoo betengeld en gestucaroord, doch met kleinere lijsten, schenkels, bogen, consollen enz. zoo als dan daar voor de mallen en profilen bij den bouw zullen worden opgegeven en verder zal worden geordonneerd.

Art. 18

Bijwerken der muren Enz.

Het reeds beschrevene voor de groote gewelven om den bovenmuur met den voorkant der kolommen in eene lijn te brengen zal ook aan de andere zijde dezer kolommen in de kleine gallerij moeten worden gemaakt, zoo als zal worden aangewezen. De daksnijdingen bij den toren daar de lei bedekking met die der pannen zullen afscheiden, zal van af den muur daar onder eene anderhalve steens dikke muur met togen er in moeten worden gemetzelde en dat gedeelte dak de pannen er over heen doen schieten.

Art. 19

De geheele achtergevel met de beeren bij de lagere bekapping zal al het lossen muurwerk moeten worden uitgebroken en uitgetand of uitgekast zijnde weder vol met idem steen als de oude in basterd specie moeten worden volgewerkt het welk zal worden aangewezen als ook zoo den ingang in het noorden en eenen nieuwen ingang inbreken en geregeld met eene sponning metzelen met slot en duimstukken, en eene greene houten deur met stevig ijzerwerk in den vorm zoo als de ouden die bestaat te maken, en daarin afhangen met zijn toebehooren. Deze deur zal breed zijn elf palm en moet vier en twintig palmen hoog zijn. Deze geheele achtergevel zal geheel vol met specie bewerkt moeten worden, en alles zoo als den gevel aan de zuidzijde bestaat. Het inwendige van deze kleine gallerij zal aan het staande werk zoodanig moeten worden opgeleverd als voor onder de groote gewelven hierboven is beschreven en verder alles helder gewit te leveren. De doorgaande ankers zullen na driemaal geverfd te zijn, gezand en gewit moeten worden alsmede de hangijzers voor de kroonen Enz. Al het verdere benoodigde ijzerwerk driemaal te menien.

Art. 20

In de vier groote lichtramen aan de zuidzijde der kerk, zullen na het wegnemen der ouden vier ijzeren gegoten glasramen moeten worden geleverd. De ruiten groot circa 25 bij 35 duim. De bovengedeelten naar de puntboog van het kerklicht [xxxx]. deelen, de roede naar de gewone zwaarte, de rand of raam zal op de halve dikte kunnen worden gegoten. Voor welke zwaarte en vorm de juiste teekening zal worden gegeven. Deze ramen behoorlijk in eene sponning te plaatsen met houvasten verbinden, en verder met een gestucadoord ojief⁵² aan den binnenkant de naad bedekken. De onderkanten door eene strook lood naar buiten uitwaterende voorzien. Alles driemaal verwen en met best zwaar witglas bezetten met stokverf met venetiaansche terpetijn

⁵² Ojief = rand als versiering met een doorsnee die half hol en half bol is

er door gewerkt, om de al te groote verharding voor te komen, goed op te stoppen Enz.

Zoo Heeren aanbesteders meerdere idem ijzere gegoten ramen in dit gebouw nog wilde plaatsen, zal den Aannemer, die het gebouw in order moet stellen. En zal daarvoor afzonderlijk worden betaald honderd Gulden voor de vijfhonderd pond voor zulk gegoten ijzer, en vier Gulden voor de vierkante El glas, zoo als boven beschreven, met driemaal verven van het ijzer voor de vierkante El, zonder meer, het inzetten hieronder begrepen.

Algemeene Bepalingen

Art. 21

De maat in dit bestek bepaald is de Nederlandsche Ellenmaat. Het gewigt het Nederlandsche pond naar welker maat en gewigt alles zal moeten gemeten en gewogen worden.

Al de beschrevene materialen zullen de volkomen in dit bestek beschreven zwaarte moeten hebben voor het hout de gewone zaagsneden er af te rekenen en zoo dat meer zal zijn, zoo zal den aannemer verplicht wezen dit te verwisselen, tot dat het voldoende zal worden bevonden om aan de beschrevene zwaarte te beantwoorden.

Art. 22

Gereedschappen Enz.

Al de gereedschappen hoe ook genaamd welke voor de beschreven werkzaamheden zullen vereischt worden of door de Directie geoordeeld mogt worden noodig te zijn voor dezen arbeid, zullen dadelijk op deszelfs order moeten geleverd worden en gebruikt.

Art. 23

Keuring der bouwstoffen Enz.

Den aannemer zal niets mogen verwerken dan na hetzelfde alvorens door de Directie te doen keuren en dat gene hetwelk afgekeurd wordt dadelijk van het werk moeten vervoeren en ander en beter in deszelfs plaats bezorgen en dat weder te doen keuren

Art. 24

Bewerking en bereiding Enz.

Den Aannemer zal alles zindelijk en naar den eisch moeten bewerken en bereiden, even of alles woordelijk in dit bestek ware uitgedrukt, en zal zich ten dien aanzien daarom aan die orders moeten onderwerpen, welke hem door de Directie zullen worden gegeven zonder eenig tegenspreken.

Art. 25

Zorg voor veiligheid Enz.

Van den dag der aanneming tot aan den dag der volmaakte aflevering van het aangenomene werk, zal alles voor rekening van den Aannemer zijn. En noch de Heeren Aanbesteders noch de Directie eenige verplichtende zorg behoeven te doen voor de veiligheid der waarde, welke aan den Aannemer aldaar bestaan en het toezigt daarover zal geheel aan zijne zorg afhangen en zal de schaden tot zijne lasten zijn.

Art. 26

Het aanbrengen van schade Enz.

Al de schade welken bij dezen verbouw aan het kerkgebouw mogt komen te ontstaan zullen geheel ten lasten van den Aannemer zijn, en zulks alsdan dadelijk te herstellen en in order te leveren even of zulks in de aanneming ware begrepen.

Art. 27

Opzicht, Enz.

De Heeren Kerkvoogden behouden aan zich het oppertoezicht en den Architect R.C. Murman is over al de werkzaamheden belast, en den aannemer Enz zal gehouden zijn zich aan de orders te moeten onderwerpen, welke hem door den zelven of diens gelastigde zullen worden gegeven.

Art. 28

Vergetenheden Enz.

Indien in het bestek iets mogt vergeten zijn tot dit werk behoorende of daaraan noodig mogt geoordeeld worden als uit den aard der werkzaamheden bij de bewerking mogt voortspruiten, zal de Aannemer zulks op de eerste aanzegging moeten verrigten, even als of zulks woordelijk in dit bestek was uitgedrukt en bepaald.

Art. 29

Mistellingen Enz.

Ook zal de aannemer zich niet kunnen beroepen op abuizen of mistellingen, welke in de onderscheide afmetingen als andersints in dit bestek konden gesloopen zijn daar verondersteld word, dat alles door hem voor of in loco nagegaan, nagerekend en voor goed en deugdelijk erkend is. De schade hieruit voortvloeiende komen te zijnen lasten.

Art. 30

Uitlegging Enz.

De uitlegging van al het geene in dit bestek is bepaald blijft aan de Heeren Aanbesteders gereserveerd en de Aannemer zal zich met dezelve uitspraak moeten tevreden houden, zonder zich verder te kunnen vervoegen.

Art. 31

Begin en einde van het werk Enz.

De Aannemer zal dadelijk na bekomene approbatie aan het werk moeten beginnen, en hetzelfde met den meesten spoed voortzetten, en het geheel klaar afgewerkt moeten zijn, met alles wat in dit bestek is beschreven of nog bijgevoegd mogt worden op den 1sten November 1847 of tien weken na de approbatie zullen de Heeren Aanbesteders het regt hebben voor den bepaalden termijn van tijd zes Gulden per dag aan zijne penningen te korten.

Art. 32

Betalingen Enz.

De betaling zal geschieden in vier gelijke termijnen, De eerste als de kapspanten zullen zijn gesteld. De tweede als alles waterdigt zal zijn en het platfon betengeld. De derde termijn al alles geheel klaar en afgewerkt zal zijn en voor de eerste maal zal worden opgenomen en zoo het zelve zal goedgekeurd zijn zal de derde termijn volgen. De vierde of laatste termijn van betaling, vier maanden na de laatst genoemde

termijn, en wel nadat alles voor de tweede maal zal worden opgenomen door de Directie en goedgekeurd zijnde zal de laatste termijn worden voldaan; doch zoo bij deze opneming gebreken, het niet voldoen der materialen of bewerking zich als dan mogten ontdekken, zoo als den Aannemer deze ten zijnen kosten in order moeten herstellen en zal dan weder worden opgenomen eer de betaling zal geschieden, welk belang den Aannemer kan bespoedigen door zulks dadelijk te verrigten.

Art. 33

Aannemer en Borgen Enz.

De Aannemer zal moeten zijn een bekend deskundig en ter goeder naam bekend staand persoon ten genoegen aan de Heeren Aanbesteders. En zal bij de toewijzing dadelijk moeten stellen twee goede sufficante borgen mede ten genoegen van de Heeren Aanbesteders.

Art. 34

Wijze aanbesteden Enz.

De Aanbesteding zal geschieden bij inschrijving en opbot, de som waarvoor men inschrijft vol uit geschreven, om daarvoor al het werk in dit bestek bepaald met al de voorwaarden vermeld, aan te nemen en uit te voeren. Hetzelve zal door de belang hebbende en de twee borgen behoorlijk geteekend en verzegeld op de boven vermelde datum voor aanbesteding aan den President kerkvoogd overhandigd worden om daarna te vernemen wie van de inschrijvers of afmijner hetwelk zal worden toegewezen of dat de inschrijvingen niet zullen doorgaan, en de aanneming al zoo zal zijn geschorst.

De minste inschrijver zal tien Gulden trekgeld genieten.

Informatie over Philibert uit: Bouwkundig woordenboek, G.C.W. Pijtak, 1848:

Gebogen dak. *Compble á la Philibert de l'Orme*. Bohlendach.

Het *gebogen dak*, ook bekend onder de naam van Philibertdak is dat, waarvan de dakstoel of gebindt boogvormig is zamengesteld en waarvan de constructie door den Franschen architect Philibert de l'Orme, die in de 16e eeuw leefde, is ingevoerd. De dakstoelen bestaan uit bogen, zamengesteld uit twee of drie lagen op hun kant gestelde en op hun plat tegen elkander bevestigde planken, *boogstukken* genoemd ter lengte van ongeveer 1,5 el á 2 ellen, waarvan de naden of voegen (die loodrecht op de omtrek staan), van de eene laag, door de planken van de andere laag bedekt worden. Zoodanige zamengestelde boog wordt ook *boogschenkel* genoemd.

1847 BEGROTING

Begrooting van kosten wegens te verrigten⁵³ vernieuwingen en herstellingen aan het kerkgebouw te Geldermalsen. Bedragende de somma van f 4500

Voor het afbreken der oude kap en het opruimen van het groote gewelf	f 300,00
Het daarstellen eener nieuwe kap en gestucadoord gewelf voor het hooge gedeelte	f 2900,00
Het uitbreken en weder opnieuw aanstellen van het gewelf en kap boven de gaanderij	f 500,00
Inkassingen en verdere reparaties aan den achtergevel	f 230,00
Het aanbrengen van houten goten	f 20,00
Eene nieuwe deur in de achtergevel	f 30,00
Verdere kleine reparaties aan de kerk	
Ameublement	f 20,00
4 IJzere ramen met beglazen, verwen ⁵⁴	
Enz.	f 300,00
Vergeten Posten	f 50,00
Winst voor den Aannemer	<u>f 150,00</u>
Tezamen als boven	f 4500,00

⁵³ Hier staat in de oorspronkelijke tekst geen woord. Dit woord komt uit het bestek.

⁵⁴ Verwen = verven of schilderen, Bouwkundig woordenboek, G.C.W. Pijtak, 1848

1847 EERSTE BRIEF PROVINCIAAL COLLEGE

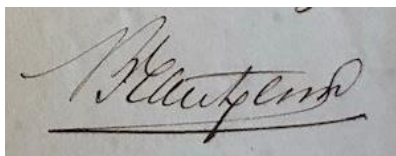
De voorloper van het CCBB bemoeide zich ook toen al met de aanbesteding

Arnhem den 17 Julij 1847

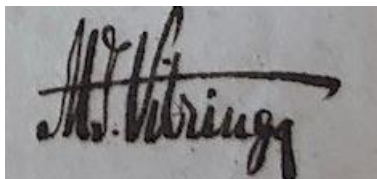
Wij hebben de eer, hiernevens U.L. te doen geworden, afschrift van een besluit van Heeren Gedeputeerde Staten dezer provincie d.d. 5 dezer No 22, houdende magtiging tot het goede maken der daarbij omschreven effecten, ter beschrijving der kosten van herstelling van het kerkgebouw ten uwent.

Alvoorens tot de aanbesteding van dat werk over te gaan, behoort het daarvoor op te maken bestek, vergezeld van eene specifieke begrooting van kosten, aan ons ter goedkeuring te worden ingezonden.

Het Provinciaal Collegie van toezigt
over de Kerkelijke administratie
der Hervormden in Gelderland

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Blauwend', written in a cursive style with a horizontal line underneath.

Ter ordonnancie

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'M. H. Vrijling', written in a cursive style.

Lid en of Secretaris

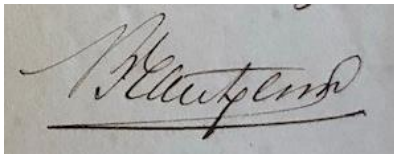
Heeren Kerkvoogden
der Hervormde Gemeente
te Geldermalsen

1847 TWEEDE BRIEF PROVINCIAAL COLLEGE

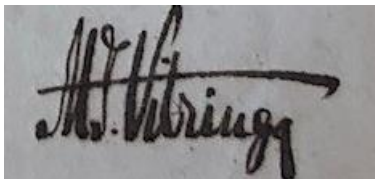
Arnhem den 30 Augustus 1847

Ten einde U.L. zoo veel mogelijk, voor eventuele ongelegenheden met de aannemers der te doene reparatie aan het kerkgebouw ten Uwent vrij te waren, achten wij het noodig, dat het proces verbaal van aanbesteding van dat werk overeenkomstig het bepaalde bij Ca b van ons besluit d.d.7 dezer No. 1063/12, door ons worde goedgekeurd, - en wij verzoeken U.L. derhalve, dat stuk alsnog tot voorb. einde aan ons in te zenden. -

Het Provinciaal College van toezigt
over de Kerkelijke administratie
der Hervormden in Gelderland

A handwritten signature in cursive script, likely belonging to a member of the Provincial College of Supervision, written over a horizontal line.

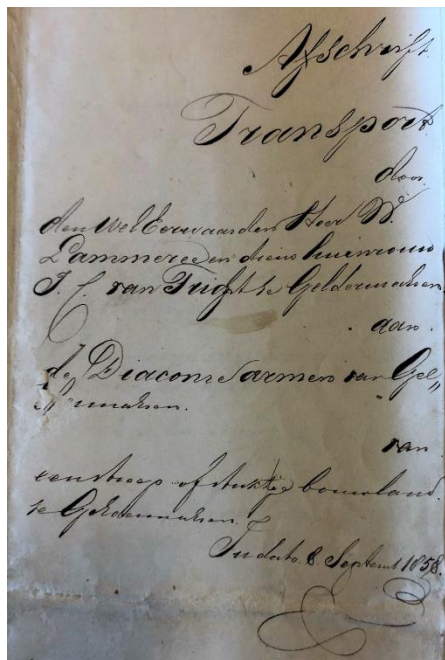
Ter ordonnancie

A handwritten signature in cursive script, likely belonging to the Secretary, written over a horizontal line.

Lid en of Secretaris

Heeren Kerkvoogden
der Hervormde Gemeente
te Geldermalsen

1858 OVERDRACHT GROND VAN PREDIKANT VOOR UITWEG t.b.v. DE DIACONIE

Afschrift

Transport

Aan

Den welEerwaarden Heer W. Lammeree en diens
huisvrouw J.C. van Tricht te Geldermalsen

Aan

De Diaconie Armen van Geldermalsen

Een streep of stukje bouwland te Geldermalsen

In dato 8 September 1858

Heden den achtsten September eenduizend achthonderd achtenvijftig compareerde voor Otto Arnold Verweij notaris gevestigd te Geldermalsen, Arrondissement Tiel, Provincie Gelderland, in tegenwoordigheid der na te noemene getuigen: de Weleerwaarde Heer Willem Lammerée⁵⁵ predikant en vrouwe Johanna Catharina van Tricht, echtelieden wonende te Geldermalsen, de vrouw door haren man bijgestaan en gemachtigd, aan den notaris bekend. Dewelken verklaarden bij deze tegenwoordige acte te hebben verkocht, afgestaan, en in vollen en vrijen eigendom overgedragen onder belofte van vrijwaring wegens alle stoornissen volgens de wet, aan den Diaconie armen van Geldermalsen, voor wien deze koop, afstand en overdragt wordt aangenomen door den Heer Dibbet Willem Verstegen grondeigenaar wonende te Geldermalsen, hierbij tegenwoordig, aan den notaris bekend, in zijne kwaliteit als administrateur der armen goederen te Geldermalsen.

Een afgegraven streep bouwland, zoo groot en klein als het bij de daene afmeting van den Landmeter van het Kadaster zal blijken te zijn; aan de bovenzijde van het perceel bouwland in de Hoeve op Geldermalsen en aldaar bij de Kadastrale legger aangeduid in Sectie B nummer 40 voor het geheel groot twee bunders twintig roeden veertig ellen⁵⁶.-----

De verkoopers zijn hiervan eigenaren geworden bij eene acte van Scheiding gepasseerd voor den Notaris Nicolaas Gerrit Francken geresideerd hebbende te Elst en getuigen den achtsten Julij achttien honderd vier en twintig, behoorlijk geregistreerd, zijnde aan de comparanten niet bekend dat er van dit perceel overschrijving op het register der hypotheeken heeft plaats gehad, als zijnde op het afschrift hiervan geen melding gemaakt.-----

⁵⁵ Ds. Willem Lammerée werd op 3 september 1815 bevestigd als predikant in Geldermalsen. Hij overleed op 24 januari 1859 in Geldermalsen. De overdracht van de grond vond dus kort voor zijn overlijden plaats.

⁵⁶ Op de kadastertekening hierna staat een oppervlakte van 22040 m². Dit is volgens de nieuwe eenheden waarbij 1 bunder = 1 ha etc.

De koop en verkoop is geschiedt onder de volgende voorwaarden

Eerstens. dat de Kooper de diaconie Armen van Geldermalsen zijn gekochte dadelijk zal kunnen aanvaarden-----

Tweedens. Dat de districts en polderlasten van af den eersten Julij dezes jaars, en de Rijkslasten van af den eersten Januarij achttien honderd negenenvijftig voor rekening van den diaconie Armen zullen verblijven.-----

Derdens. Dat gemelde Armen als kooper zal moeten gedogen de lijdende, doch daar en tegen zal kunnen doen gelden de heerschende Sertivituten⁵⁷ waarmede het verkochte is belast of bevoorregt.-----

Eindelijk. dat de koop is gesloten om en voor eene somma van Driehonderd vijftig guldens nederlandsch, welke de verkoopers verklaren en erkennen op heden uit handen van den administrateur der armengoederen te hebben ontvangen en daarvoor bij deze te Kwiteren, de diaconie Armen van Geldermalsen, stellende en Surrogerende⁵⁸ in alle regten van eigendom, welke hun op voorschreven gekochte hebben gecompeteerd, zich daarvan ten zijnen behoeve ontdoende bij deze.-----
Om deze ter executie te kunnen doen leggen kiezen partijen domicilie, ten Kantore van den notaris Verweij te Geldermalsen.-----

----- Waarvan acte-----

Gedaan en verleden te Geldermalsen ten woonhuize van de verkoopers, in tegenwoordigheid van Wijnand van Ingen hoefsmid en Teunis Schook werkmans beide wonende te Geldermalsen, als getuigen hiertoe expresselijk verzocht, die deze minute nu voor afgedane duidelijke voorlezing, met de comparanten en den Notaris hebben ondertekend.-----

Geteekend W. Lammeree. J.C. van Trigt

D.W. Verstegen – W. van Ingen

T. Schook – O.A. Verweij.-----

Verder stond. Geregistreerd te Tiel den elfden September 1800 acht en vijftig, deel 104 folie 51 rectovak 7 en volgende, een blad en geen renvooi. Ontvangen voor regt f 14: 38 opcenten f 5.32 te zamen negentien gulden tweeendertig cents f 19:32.-----

De Ontvanger Getekend J. Kellij -----

Uitgegeven voor woordelijk gelijkkluidend afschrift
O.A. Verweij

Regt	f 1,75	Overgeschreven ten Kantore der Hypotheken en van het kadaster
Zegel	„ 0,58	te Tiel, den negen en twintigsten September Achttien Honderd
38 opc	„ 0,88	Acht en Vijftig deel Honderd een en Vijftig numero dertig Blad
Salaris	„ 1,11	negen en Vijftig Recto ⁵⁹ , (: dagregister deel Veertien numero
Totaal	f 4,32	Achttien Honderd twaalf:)

Ontvangen Vier gulden twee en dertig en een halve cent.

De Bewaarder

⁵⁷ Servituten zijn erfdienstbaarheden

⁵⁸ Surrogerende = is in de plaats stellen

⁵⁹ Recto = op de voorkant van een blad papier

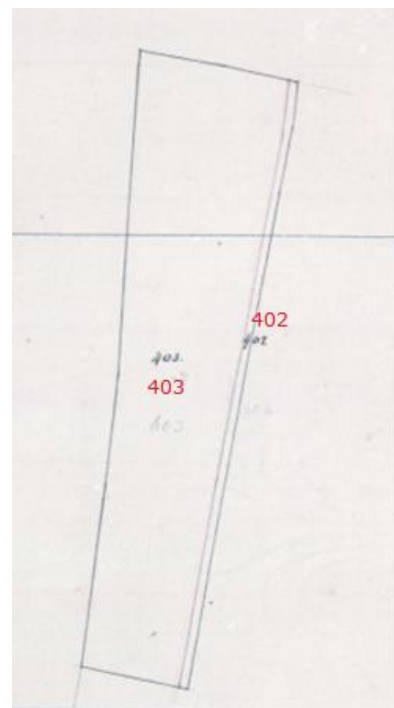
Uit <https://hisgis.nl/kaartviewer/gelderland/>

De eigendomssituatie in 1832 bij de start van het kadaster

Volgens de Archiefviewer van het kadaster wordt de kavel gesplitst in B402 en B403. Het deel B402 heeft slechts een oppervlakte van 1290 m² en gaat naar de diaconie. Dit wordt in 1900 verkocht als uitweg aan Dirk Jan van Wijk, fabrikant in Geldermalsen.

Waarschijnlijk hebben "alle stoornissen" betrekking op de bereikbaarheid van een kavel van de diaconie die achter het land van Lammerée ligt. Zoals op onderstaande kaarten is aangegeven:

RUITEN.		LAATSTE TOESTAND.		TEGENWOORDIGE TOESTAND.	
Letter.	N ^o .	N ^o .	Inhoud.	N ^o .	Inhoud.
2	8	40	2,2040	402	12,90
"	"			403	2,07,50
			2,20,40		2,20,40

Uit kadasterkaart van 1859

Uit de kadasterkaart blijkt dat de diaconiearmen een strook grond van Lammerée heeft gekocht zodat zij nu een eigen uitweg hebben.

1880 UITSTEL LEVERING VAN GROND OM DE HAVER NOG TE KUNNEN OOGSTEN.

Staatsspoorwegen

DE MINISTER VAN WATERSTAAT, HANDEL EN NIJVERHEID.

Beschikkende op het verzoek van Anthony Catrinus van Steennis, administrerend armmeester der Diacony Armengoederen van Geldermalsen, om verlenging van den termijn van aanvaarding van het aan den Staat verkochte perceel, gemeente Geldermalsen Sectie F No. 457 teneinde de daarop gezaaide haver nog te kunnen inoogsten;

Gezien het berigt van den Eerstaanwezend Ingenieur bij de Staatsspoorwegen te Gorinchem;

Verleent aan adressant vergunning de veldvruchten te mogen inoogsten, behoudens het geval, dat de in bezitneming van genoemd perceel, wat niet waarschijnlijk is, vóór dien tijd voor de spoorwegwerken mogt gevorderd worden,

's-Gravenhage, 7 Mei 1880

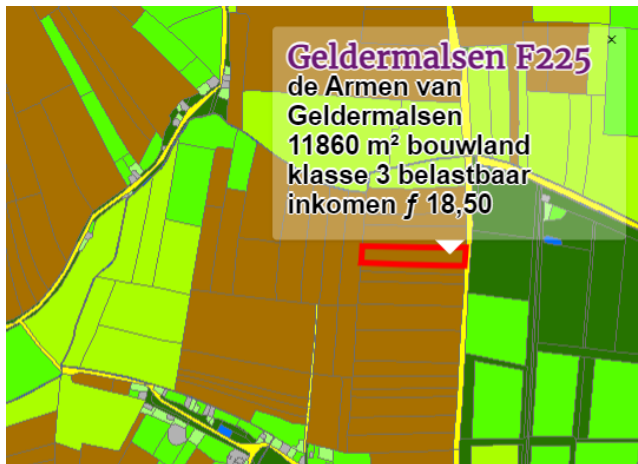
Aan
Den Heer A.C. van Steennis
Administrerend Armmeester
den Diacony Armengoederen
van Geldermalsen

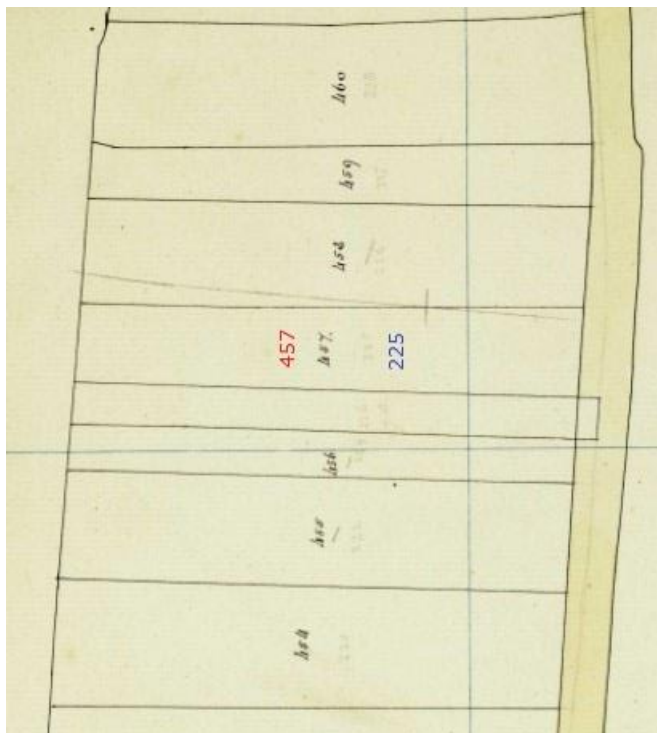
Informatie:

Kavel F 457 was oorspronkelijk F 225 aan de Steenweg tussen Meteren en Geldermalsen ten westen van de huidige spoorwegovergang. De grond was bestemd voor de spoorlijn naar Tiel. Deze lijn werd in 1883 geopend. Het koopcontract met nummer 33 is getekend op 22 maart 1880. Het betreft grondaankoop door de Staatsspoorwegen voor de lijn Dordrecht – Elst.

Uit <https://hisgis.nl/kaartviewer/gelderland/>

Uit Kadaster Archiefviewer, Hulpkaart 1849 <http://www.kadaster.nl>.

In diverse aktes komt de naam Van Borsselen van der Hooghe als "Heer van Geldermalsen" voor. Onderstaand een stamboom om de familiebetrekkingen aan te geven.

Uit: <https://www.genealogieonline.nl/west-europese-adel/I83768.php>

